

Jaarrapportage

Sociaal Domein 2019

Inhoudsopgave

Inleiding		6			5	Volwassenen	37
1	De gemeente heeft de regie in het sociaal domein	9			5.1	Het gaat goed met de volwassenen in Lansingerland	37
1.1	Investeren in relaties	9			5.2	Inwoners met een uitkering	37
1.2	Aandacht voor de relatie met huisartsen	10			5.3	Bijzondere bijstand en inkomensondersteuning	44
1.3	Toegang	10			5.4	Schulddienstverlening	45
1.4	De gemeente gaat zorgvuldig om met de gegevens van de inwoner	10			5.5	Inwoners met een lichte ondersteuningsvraag	46
1.5	Vooruitblik 2020: Het uitbouwen van onze regierol in het sociaal domein	11			5.6	Inwoners met meer specifieke of complexe problematiek	46
2	Algemeen beeld en domeinbrede ontwikkelingen	12			5.7	Inwoners met psychische en/of psychosociale problematiek	47
2.1	De eigen kracht en samenredzaamheid van Lansingerland zijn groot, maar het aantal ondersteuningsverzoeken neemt toe	13			5.8	Inwoners voor wie een multidisciplinaire aanpak nodig is	48
2.2	Het abonnementstarief Wmo heeft een aanzuigende werking	14			5.9	Voortgang van de beleidsaccenten	49
2.3	Wisselwerking huisvesting en ondersteuning	14			5.10	Vooruitblik 2020	50
2.4	Financieel beeld	15			6	Ouderen	52
3	Samenleving	18			6.1	Het zo lang mogelijk behouden van autonomie vraagt om meer aandacht voor preventie.	54
3.1	Een sterke samenleving	19			6.2	Ouderen blijven lang zelfstandig wonen met een combinatie van vrij toegankelijke en maatwerkvoorzieningen	54
3.2	Maatschappelijke initiatieven met inzet van het ZEIL Fonds	20			6.3	Resultaten in de toegang: kortere doorlooptijden en meer samenwerking met specialismen van buiten	56
3.3	Eenzamen binnen boord	20			6.4	Het accent ‘Intergenerationeel wonen met passende woningen’: de resultaten van 2019	57
3.4	De Adviesraad Sociaal Domein en inwoners zijn betrokken bij het opstellen en uitvoeren van beleid	20			6.5	Vooruitblik 2020	59
3.5	Oog voor mantelzorgers en vrijwilligers	21			7	Toezicht en monitoring	60
3.6	Vooruitblik 2020: Lokaal preventieakkoord en verder met versterken van veerkracht	22			7.1	Toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid	60
4	Jeugd	24			7.2	Monitoring van de kwaliteit aan de hand van Kritische Prestatie Indicatoren	62
4.1	Het gaat goed met de jeugd in Lansingerland	25			7.3	Vooruitblik 2020	64
4.2	Een brede uitvraag bij complexe problematiek levert meer passende ondersteuning voor het kind en het gezin	26			Bijlage Financiën		66
4.3	Wij hebben meer aandacht voor kinderen in een kwetsbare positie	30			Beleidsveld Samenleving		67
4.4	De resultaten van de beleidsaccenten	31			Beleidsveld Jeugd		68
4.5	Vooruitblik 2020	34			Beleidsveld Werk en Inkomen		69
					Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning		70

Visie: Versterken van veerkracht

Onze inwoners vormen samen een gezonde, energieke en betrokken samenleving. De kracht van onze samenleving ligt in een gedeeld besef van onderlinge verbondenheid; tussen jong en oud, arm en rijk en ongeacht herkomst, aard of geloofsovertuiging. We rekenen op de samenredzaamheid van een inclusieve samenleving, waarin zo veel mogelijk mensen gewoon meedoen en worden gewaardeerd om wie ze zijn en wat ze brengen. Een sterke samenleving neemt verantwoordelijkheid, heeft oog voor kwetsbaren, houdt rekening met beperkingen en kan tegen een stootje. Onze inwoners zijn unieke mensen met eigen talenten en beperkingen. Mensen komen het meest tot hun recht wanneer ze hun capaciteiten kunnen gebruiken en mee kunnen doen in de samenleving. Ook als we daarbij rekening moeten houden met hun beperkingen of problemen. Indien mogelijk lossen we samen de problemen op en versterken zo de eigen kracht. Maar wanneer dat niet mogelijk is, zetten we in op het accepteren en het leren omgaan met de situatie en het investeren in het netwerk, of het opbouwen daarvan. Daarmee vergroten we de veerkracht en zorgen we dat alle inwoners deel blijven uitmaken van de samenleving.

Voorwoord

Het is voorjaar 2020. We zijn nu halverwege de looptijd van het beleidsplan Versterken van Veerkracht. In deze jaarrapportage blikken we terug op het afgelopen jaar. We zien dat de Lansingerlandse standaard staat als een huis. Onze ondersteuning is voor alle inwoners toegankelijk. Ze weten waar ze moeten zijn met een hulpvraag en we bieden een breed palet aan hulp en ondersteuning voor jeugd, volwassenen, ouderen en hun netwerk. Tegelijk zien we dat sommige ontwikkelingen ook vragen om ombuigingen en bijstellingen van de Lansingerlandse standaard: de transformatie van het sociaal domein staat nooit stil. In de afgelopen twee jaar zijn we met onze beleidsaccenten en pilots aan de slag gegaan om ondersteuning passender te maken, om vicieuze cirkels te doorbreken en om schotten weg te halen. Daarmee versterken we onze standaard. Maar de maatschappij verandert constant. We zien nieuwe ontwikkelingen om op in te spelen. Daarover komen we graag bij u terug met de midterm review.

De transformatie in het sociaal domein gaat niet alleen over transformatie van het aanbod. Het gaat ook over het gesprek over wat 'erbij hoort in het leven' en over onze visie op de norm. Waar ligt de grens tussen 'dit vinden we acceptabel', of 'dit moet iedereen zelf oplossen' en 'hier is het inschakelen van professionele hulp of ondersteuning noodzakelijk'? Die discussie is noodzakelijk om het ondersteuningssysteem houdbaar te maken voor de komende jaren. Onze opgave voor de toekomst ligt in het werken aan een krachtige samenleving, gericht op veerkracht, onderlinge verbondenheid en persoonlijk welbevinden. Een samenleving waarin inwoners werken aan een gezonde leefstijl, aan het optimaal benutten van de eigen mogelijkheden en met oog voor hun omgeving. Zo bouwen we met elkaar aan de krachtige samenleving van Lansingerland.

Kathy Arends en Ankie van Tatenhove •

Inleiding

2019, het tweede uitvoeringsjaar van Versterken van veerkracht

De basis voor de opzet van de jaarrapportage 2019 hebben we in de jaarrapportage 2018 gelegd. De jaarrapportage sociaal domein 2019 geeft een beeld van de resultaten die we hebben behaald, wat we daarvoor gedaan hebben en wat het gekost heeft. We bieden in deze rapportage een beeld per doelgroep: ervaringen van inwoners, toegangsmedewerkers en professionals uit het veld, een aantal resultaten en een toelichting in cijfers. We laten ook algemene ontwikkelingen en domeinbrede ontwikkelingen en knelpunten zien. We zijn niet uitputtend, daarvoor is het sociaal domein te breed. We laten daarom vooral de afwijkingen en bijzonderheden zien.

Transformatie is een doorlopend proces van Plan, Do, Check, Act. Binnen de 'plan - do - check - act' - cyclus, die staat opgenomen in het Beleidsplan *Versterken van veerkracht*, heeft de jaarrapportage een plek in de 'check' - fase. We evalueren onze inzet en resultaten binnen het sociaal domein en we stellen bij waar en wanneer nodig. Zo maken we bijvoorbeeld de verbinding met de speerpunten uit het collegeprogramma waarmee we in 2019 een eerste extra impuls gaven. Per doelgroep kijken we vooruit naar de opgaven voor 2020. In de loop van 2020 verschijnt de midterm review sociaal domein, waarin we de stand van zaken opmaken van *Versterken van veerkracht* en waarin we eventuele aanpassingen van beleid opnemen.

Figuur 1: overzicht van belangrijke sturingsmomenten
(rood = beleid, groen = uitvoering, oranje = financieel)

Disclaimer

De cijfers in deze rapportage zijn afkomstig uit onze administratieve systemen en hierdoor dynamisch. Dat wil zeggen dat ze met terugwerkende kracht kunnen wijzigen, bijvoorbeeld door latere doorwerking van cijfers van een aanbieder of het CAK. Daarom kunnen de cijfers in deze rapportage over een bepaalde periode afwijken van een eerdere rapportage over dezelfde periode. Wij kiezen er hierbij echter voor om steeds de op dat moment bekende cijfers te presenteren.

Leeswijzer

We starten in hoofdstuk 1 met de manier waarop we onze regierol in het sociaal domein oppakken. Hoofdstuk 2 geeft een algemeen beeld van het sociaal domein en we schetsen een aantal domeinbrede ontwikkelingen, inclusief het financiële beeld. In hoofdstuk 3 gaan we in op de ontwikkelingen in de samenleving. In hoofdstuk 4, 5 en 6 gaan we in op de ontwikkelingen in de hulp en ondersteuning aan de doelgroepen jeugd, volwassenen en ouderen. Hoofdstuk 7 beschrijft de stappen die we zetten op het gebied van toezicht en kwaliteit. Tot slot staat in de bijlage een samenvatting opgenomen van de jaarrekening 2019. •

1. De gemeente heeft de regie in het sociaal domein

Samenvatting

- We zetten in op het doorontwikkelen van een samenhangend aanbod en op het onderhouden van een goede samenwerking.
- In 2019 lag de focus bij het vergroten van onze bekendheid en bereikbaarheid. Vanaf september 2019 werken de jeugdconsulenten van de gemeente en de medewerkers van het CJG samen in één 'team Jeugd'.

Investeren in relaties

Een sterke samenleving bouw je met elkaar. De gemeente is daarbij de spin in het web van het sociaal domein. Om onze ambities waar te maken hebben we veel andere partijen nodig. We werken dan ook nauw samen met CJG, Kwadraad en Welzijn Lansingerland in de toegang tot hulp en ondersteuning in het sociaal domein. We spreken daarnaast regelmatig met de aanbieders van hulp en ondersteuning (vrij toegankelijke en maatwerkvoorzieningen). Ook investeren we in onze samenwerking met ondernemers en hun belangenvertegenwoordigers zoals VNO-NCW Oostland en Ondernemend Lansingerland. Op deze manier verbinden we onze dienstverlening vanuit de Participatiewet aan onze dienstverlening voor ondernemers. Tot slot werken we samen met partijen die aan dezelfde doelen werken, maar waarmee we geen of een beperkte financieringsrelatie hebben zoals onderwijs, huisartsen en eerstelijnszorg, zorgkantoor en zorgverzekeraars, sportverenigingen en culturele organisaties.

Het hebben van regie betekent werken aan heldere opgaven, op basis van heldere uitgangspunten. Het betekent ook het hebben van overzicht over zowel het eigen aanbod als over het aanbod van de verschillende partners. En niet in de laatste plaats het organiseren van de uitvoering en afstemming. We zetten daarom in op het doorontwikkelen van een samenhangend aanbod en op het onderhouden van een goede samenwerking.

Een samenhangend aanbod

Voor een sterke samenleving is het van belang dat het aanbod van verschillende organisaties op elkaar aansluit en misschien deels overlapt. En van belang is dat we elkaar weten te vinden op het moment dat er een hiaat is in het aanbod. In 2019 hebben we in onze accountgesprekken aandacht besteed aan de signalen over de behoeften van inwoners, de geboden ondersteuning en de aansluiting met andere vormen van ondersteuning. Op die manier is bijvoorbeeld het Spreekuur Samen Doen goed van de grond gekomen.

1. De gemeente heeft de regie in het sociaal domein

Samenwerking is gebaat bij een goede relatie tussen de medewerkers van alle betrokken partijen. Je vindt elkaar nu eenmaal makkelijker als je elkaar kent. Daarom organiseerden we vóór de zomervakantie van 2019 de Zomerborrel Sociaal domein, een informatieve netwerkbijeenkomst voor al onze partners in het sociaal domein. Een vertegenwoordiging vanuit de volle breedte van het sociaal domein was aanwezig. We presenteerden de resultaten van 2018 en zetten een aantal aanbieders met hun aanbod in the spotlights.

Een ander mooi voorbeeld is de start van het eerstelijns netwerk. Vanaf het voorjaar van 2019 komt een vertegenwoordiging van wijkverpleegkundigen, praktijkondersteuners, ouderenadvies en gemeente elk kwartaal bij elkaar om kennis en ervaring uit te wisselen. In 2019 stonden we stil bij thema's als veiligheid en huiselijk geweld, schulden en inkomensondersteuning, eenzaamheid en ondersteuning aan kwetsbare ouderen. Elkaar kennen, elkaar weten te bereiken en elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden kennen staat centraal in dit netwerk. Een belangrijk thema voor 2020 is de maaltijdvoorziening voor kwetsbare inwoners. Taken en verantwoordelijkheden liggen verspreid over de verschillende disciplines. Ons doel is om te komen tot een sluitende keten voor de maaltijdvoorziening.

Aandacht voor de relatie met huisartsen

Huisartsen hebben de regierol in de zorg voor onze inwoners. Zij zien kinderen met gedragsproblematiek, waar eigenlijk een opvoedvraag achter ligt, mensen met een verkoudheid die eigenlijk vragen om aandacht in verband met eenzaamheid, kwetsbare ouderen met dementie en een overbelast sociaal netwerk. Hulpvragen die we voor een deel ook vanuit het sociaal domein kunnen oppakken, maar het schakelen tussen gemeentelijke ondersteuning vanuit het sociaal domein en de huisartsenzorg

vanuit de zorgverzekering is niet altijd gemakkelijk. Knelpunten zijn bijvoorbeeld de volle praktijken, de druk op de huisartsenagenda's en het beroepsgeheim van artsen. Samenwerking met deze beroepsgroep vinden we van het grootste belang en staat daarom hoog op de agenda van 2020.

Toegang

Als gemeente vervullen we de regierol in de toegang en zorgen we voor de doorontwikkeling van de toegang. In 2019 lag de focus bij het vergroten van onze bekendheid en bereikbaarheid. We willen onze praktische bereikbaarheid verhogen en ervoor zorgen dat we beter vindbaar en bereikbaar zijn bij inwoners, onderwijs en huisartsen. Daarom werken vanaf september 2019 de jeugdconsulenten van de gemeente en de medewerkers van het CJG samen in één team Jeugd, bereikbaar via één telefoonnummer en één emailadres.

Het toegangsoverleg is een belangrijke plek om de druk in de keten met elkaar te bespreken. De oplopende wachttijden brengen ook een verhoging van de druk met zich mee voor onze consulenten en voor de toegangspartijen. In de toegangsoverleggen van 2019 bespraken we onder andere hoe we omgaan met wachtlijsten. Een ander belangrijk bespreekpunt was de zorgvuldige omgang met gegevensbescherming en gegevensdeling.

De gemeente gaat zorgvuldig om met de gegevens van de inwoner

Inwoners die ondersteuning nodig hebben, verwachten dat wij zorgvuldig omgaan met hun gegevens en dat wij ons houden aan de voorwaarden van de AVG (Algemene verordening gegevensbescherming). In 2018 zijn we daarom gestart met de leertuin gegevensdeling. Het afgelopen jaar legden we onze visie hierover vast en informeerden de gemeenteraad per brief in december. De visie kent vier basisprincipes:

- We delen gegevens domeinoverstijgend voor een integrale aanpak op onder andere zorg, onderwijs, schuldhulpverlening en veiligheid;
- We werken met elkaar samen en wisselen gegevens uit om inwoners passend te ondersteunen;
- We werken preventief en voeren vroegsignalering uit om escalatie te voorkomen;
- We bouwen aan een transparante werkwijze waarin toestemming om gegevens te delen niet altijd noodzakelijk is.

Het resultaat van de leertuin is een stappenplan dat onze professionals helpt om in de praktijk doel- en rechtmatig gegevens te delen met andere professionals. De stappen bestaan uit een juiste doelredenering, het toetsen van deze redenering, communiceren met de inwoner en tot slot het documenteren van deze afwegingen en keuzes. Tijdens casuïstiekbesprekingen leerden we van elkaar en bespraken dilemma's in de praktijk. In 2020 gaan we door met deze casuïstiekbesprekingen waarin we aandacht besteden aan het dilemma om vroegtijdig zorgen te signaleren en tegelijkertijd zorgvuldig

om te gaan met persoonsgegevens. Daarnaast informeren we ook nieuwe collega's en ketenpartners over deze werkwijze.

Tot slot voerden we in 2019 een Privacy Impact Assessment uit voor onze taken in het kader van de Jeugdwet. We brachten in beeld hoe we in ons werkproces omgaan met persoonsgegevens en waar nodig namen we hier maatregelen.

Vooruitblik 2020: Het uitbouwen van onze regierol in het sociaal domein

In 2020 willen we meer partijen verbinden aan onze opdracht om de veerkracht van onze inwoners en onze samenleving te versterken. Daarnaast blijven we investeren in samenhang in het aanbod en samenwerking met onze maatschappelijke partners. Onze speerpunten:

- Verstevigen van de contacten met de huisartsen
- Het vergroten van onze bekendheid en bereikbaarheid van de toegang sociaal domein.
- Aansluiting van schuldhulpverlening in de toegang. •

2. Algemeen beeld en domeinbrede ontwikkelingen

Samenvatting

- Het aantal inwoners dat gebruikt maakt van een maatwerkvoorziening binnen het sociaal domein neemt toe
- Het percentage volwassen inwoners met een bijstandsuitkering daalt.
- De financiële consequenties van het landelijke abonnementstarief Wmo zijn groot voor Lansingerland
- We zien een duidelijke relatie tussen huisvesting en ondersteuning: de druk op de woningmarkt heeft gevolgen voor het sociaal domein.

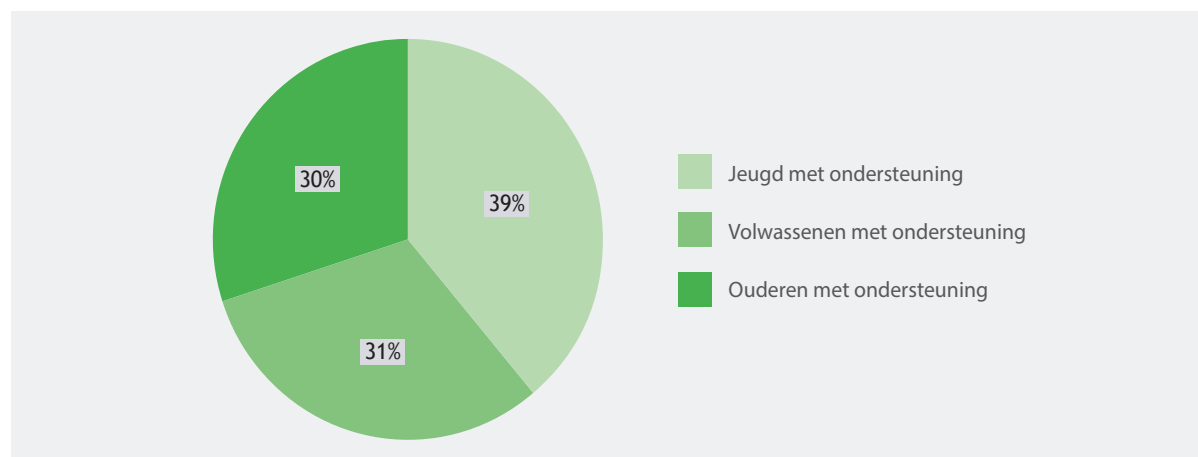
De eigen kracht en samenredzaamheid van Lansingerland zijn groot, maar het aantal ondersteuningsverzoeken neemt toe

In onze lokale aanpak gaan we ervan uit dat mensen bij voorkeur regie hebben over hun eigen leven. Dat betekent ook dat we van inwoners verwachten dat zij hun eigen mogelijkheden zoveel mogelijk benutten. De inwoners van Lansingerland zijn over het algemeen gezond, goed opgeleid, welvarend en de gemeente kent een goed verenigingsleven. We zien dan ook dat de meeste inwoners de touwtjes zelf goed in handen hebben en dat ze, indien nodig, zelf hun hulp organiseren of zelf een hulpmiddel aanschaffen. Ze doen daarbij een beroep op hun eigen netwerk van familie, vrienden en burens.

Het aantal inwoners dat met een hulpvraag bij de toegang sociaal domein komt, is dan ook vrij beperkt in vergelijking met andere gemeenten. We bieden deze inwoners ondersteuning op maat. Dat wil zeggen dat we bij de vorm en intensiteit van ondersteuning rekening houden met de zwaarte en complexiteit van de problematiek. We zoeken oplossingen in vrij toegankelijke en maatwerkvoorzieningen. Vrij toegankelijke voorzieningen zijn bijvoorbeeld klussendiensten, inloopvoorzieningen of maatjes. Wanneer de behoefte meer specifiek of meer complex is, bieden we een maatwerkvoorziening vanuit Jeugdwet, Wmo of Participatiewet. Gedurende 2019 boden we een maatwerkvoorziening aan 4.934 inwoners. Dat is 8% van onze inwoners. In 2018 was dit nog 6,4% in totaal: een toename van 1,6%. In het percentage inwoners met een bijstandsuitkering zien we een daling. Het aantal volwassen inwoners met een bijstandsuitkering daalt van 2,7% naar 2,5%.

De onderstaande figuur toont de verdeling van de (maatwerk)ondersteuningsvragen over de doelgroepen. Bij elk van de doelgroepen zien we een toename in aantallen hulpvragen. Elke doelgroep kent eigen ontwikkelingen en eigen verklaringen voor de toename. Deze lichten we toe in de hoofdstukken 4 tot en met 6. Hieronder lichten we de twee verklaringen lichten uit.

2. Algemeen beeld en domeinbrede ontwikkelingen

Figuur 2: verdeling percentage inwoners per doelgroep dat maatwerkondersteuning ontvangt (bron: Suite4SD)

Het abonnementstarief Wmo heeft een aanzuigende werking

Eén van de verklaringen voor de toename van het aantal inwoners dat een Wmo maatwerkondersteuning ontvangt, is de lage eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen. Het op 1 januari 2019 landelijk ingevoerde abonnementstarief betekende voor huishoudens met een relatief hoog inkomen een sterke verlaging van de eigen bijdrage voor Wmo maatwerkvoorzieningen (€ 17,50 per vier weken). Dit leidde tot een toename van de aangevraagde voorzieningen voor hulp bij het huishouden, woningaanpassingen en hulpmiddelen. Ook zien we een verhoging van het aantal indicaties per cliënt.

Per 1 januari 2020 geldt deze lage eigen bijdrage ook voor vrij toegankelijke voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie. Om goed te kunnen sturen op de toegang tot deze voorzieningen, zijn take care en huishoudelijke mantelzorg hulp vanaf 1 januari 2020 maatwerkvoorzieningen geworden.

Het abonnementstarief heeft in Lansingerland duidelijke financiële gevolgen. We onderzoeken momenteel de mogelijkheden om de sterke toename te dempen. Tevens doen we een onderzoek naar de kostenbeheersing.

Wisselwerking huisvesting en ondersteuning

We zien een sterke relatie tussen huisvesting en de ondersteuningsvraag. We verwachten dat de huisvestingsproblematiek in de toekomst leidt tot een groter beroep op het sociaal domein. Daarom is het van belang bij te sturen op het gebied van huisvesting. Het gaat hierbij zowel om de reguliere woningmarkt (particulier en sociaal, koop en huur) als om woon-/zorginitiatieven.

Druk op de woningmarkt

Door de druk op de woningmarkt (sociaal en particulier) is het bijvoorbeeld niet eenvoudig om vanuit een verouderde jaren zeventig woning in een dorpskern te verhuizen naar een appartement. Ook is het niet eenvoudig om na een scheiding een kleinere woning te vinden in de buurt van de kinderen. En het is niet eenvoudig om als jongvolwassenen (met en zonder hulpvraag) een betaalbare woning te vinden in de buurt van het eigen netwerk.

Daarnaast zien we door spreiding van de regionale sociale woningopgave een toenemende druk ontstaan op de sociale woningbouw. De woningcorporatie geeft aan dat het aantal huurders dat van buiten de gemeente Lansingerland komt, stijgt. Ook wij ontvangen meer urgentieverzoeken. In de praktijk blijkt dat het inkomen vaak nog te hoog is voor een woonurgentie of dat de inwoner niet in aanmerking komt omdat deze elders staat

ingeschreven. Ook is alleen een echtscheiding niet voldoende om voor een woonurgentie in aanmerking te komen. We zien een toename van het aantal multi-probleem casussen. Bij deze problematiek trekken we samen op met andere teams (integraal werken).

We brachten onze lokale woon-/zorgopgave scherper in beeld

De aanleiding hiervoor was meerledig. We ontvingen regelmatig signalen van consultants en maatschappelijke partners dat Lansingerland voor enkele doelgroepen op dit moment weinig tot geen aanbod op het gebied van wonen en zorg heeft, terwijl hier wel een duidelijke behoefte ligt van een groep inwoners. Daarnaast ontvangen we als gemeente met enige regelmaat verzoeken voor bestemmingswijzigingen met het oog op de realisatie van een nieuwe woon(-/zorg)voorziening. Tot slot werkt de regio Rotterdam Rijnmond momenteel aan de spreiding van het beschermd wonen over de regio en vraagt dat om een toename van het aantal plekken voor beschermd wonen in Lansingerland.

We hebben in beeld gebracht wat de ontwikkelingen zijn op het gebied van de woon-/zorgopgave voor kwetsbare doelgroepen. We hebben ons in het bijzonder gericht op:

1. Kwetsbare jongvolwassenen (17 tot 27 jaar);
2. Inwoners met forse psychische of psychosociale problemen;
3. Ouderen die niet of onvoldoende in staat zijn om (met behulp van een netwerk) zelfstandig thuis te wonen.

In de hoofdstukken jeugd, volwassenen en ouderen is meer te lezen over de bevindingen.

We ontwikkelden een afwegingskader voor nieuwe woon-/zorginitiatieven

Met een afwegingskader voor nieuwe woon-/zorginitiatieven leggen we de criteria waaraan we de nieuwe initiatieven toetsen zoveel mogelijk vast. Zo zorgen we ervoor dat kwetsbare doelgroepen in een passende woning en een passende woonomgeving kunnen wonen. En zo houden we ook oog voor een goede spreiding van initiatieven over de wijken en voor de borging van beschikbaarheid en kwaliteit van zorg. Het afwegingskader heeft betrekking op woon-/zorginitiatieven voor diverse doelgroepen, dus niet uitsluitend op de drie eerder genoemde doelgroepen. Het afwegingskader was één van de acties van het beleidsaccent 'intergenerationeel wonen met passende woningen'.

ding van initiatieven over de wijken en voor de borging van beschikbaarheid en kwaliteit van zorg. Het afwegingskader heeft betrekking op woon-/zorginitiatieven voor diverse doelgroepen, dus niet uitsluitend op de drie eerder genoemde doelgroepen. Het afwegingskader was één van de acties van het beleidsaccent 'intergenerationeel wonen met passende woningen'.

Financieel beeld

De primaire verantwoording over de financiële realisatie van het sociaal domein vindt plaats via de reguliere Planning- en Control cyclus, in dit kader de jaarrekening 2019. In de bijlage staan de bijbehorende financiële tabellen opgenomen.

Oplopend tekort voor het sociaal domein

In 2019 was er net als in 2018 sprake van een tekort op het sociaal domein. Dit tekort was met 3,6% van de totaal gesaldeerde begroting (€ 1,1 miljoen) groter dan in 2018 (0,8%). Dit werd met name veroorzaakt door het tekort binnen het beleidsveld jeugd (ruim € 1,46 miljoen). Dit tekort komt bovenop het eerdere bijramingen binnen het beleidsveld jeugd die wij in de zomernota 2019 opnamen (in totaal € 2,0 miljoen).

Stijgende kosten jeugdhulp door stijging kinderen met een hulpvraag en stijging aantal PGB's

De uitgaven voor jeugdhulp zijn gestegen door een toenemend aantal kinderen dat gebruik maakt van hulp die valt onder de jeugdwet. De stijging komt vooral door een sterkte toename van het aantal PGB's en hogere aantallen kinderen met beperkingen die ondersteuning ontvangen. Ook zien we dat de kosten van de regionale jeugdzorg gestegen zijn. Bijsturing van deze kostenstijgingen is een van de centrale onderdelen van de bestuursopdracht transformatie jeugdzorg.

Tekort bij participatie door stijging aantal uitkeringen en stijgende behoefte aan inkomensondersteuning

Binnen het beleidsveld Participatie is er sprake van een tekort van in totaal ongeveer

2. Algemeen beeld en domeinbrede ontwikkelingen

€ 2,3 ton. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat we meer uitkeringen hebben verstrekt dan wij hadden begroot in de Zomerrapportage. Daarnaast waren er hogere kosten voor inkomensondersteunende voorzieningen, omdat steeds meer inwoners met een laag inkomen hier gebruik van maken.

Stijgende kosten Wmo door invoering abonnementstarief

Bij de Wmo zien we een flinke toename van het aantal mensen met een maatwerkvoorziening. Het op 1 januari 2019 landelijk ingevoerde abonnementstarief leidde voor veel huishoudens met een relatief hoog inkomen tot een sterke verlaging van de eigen bijdrage voor Wmo maatwerkvoorzieningen (€ 17,50 per vier weken). Dit leidt tot een verhoging van de aangevraagde voorzieningen voor hulp bij het huishouden, woningaanpassingen en hulpmiddelen.

Vooruitblik: beheersbaar houden van de uitvoering van het sociaal domein

Wij verwachten dat het tekort op het sociaal domein het komende jaar verder oploopt. Binnen de jeugdhulp is in onze gemeente sprake van aanzienlijke kostenstijgingen, net als in vrijwel iedere gemeente in Nederland. Ook binnen de Wmo verwachten wij een kostenstijging: het aantal ouderen in onze gemeente neemt de komende jaren toe en we verwachten dat het abonnementstarief leidt tot een hogere vraag naar Wmo-voorzieningen. Wij verwerken deze financiële vooruitzichten in de Kadernota 2022.

Speerpunten voor 2020:

- We onderzoeken of er in het systeem van aanvraag tot toekenning nog mogelijkheden zitten om te besparen. We verwachten niet dat er grote besparingen mogelijk zijn.
- We scherpen onze visie verder aan en zetten daarbij in op normalisatie bij opgroeien en opvoeden.
- We zetten de omgekeerde toets en verdere brevettering in om nog beter passende ondersteuning te bieden. •

3. Samenleving

Samenvatting

- De verbinding tussen inwoners kwam tot stand door de vele verenigingsactiviteiten en een groeiend aantal particuliere initiatieven.
- Het thema Eenzaamheid is in 2019 goed op de kaart gekomen dankzij een groot aantal activiteiten en trainingen vanuit het accent Samen aan Zet.
- De adviezen van de Adviesraad sociaal domein en van groepen inwoners tijdens bijeenkomsten zijn verwerkt in diverse beleidsstukken.

Een sterke samenleving kenmerkt zich door de verbinding tussen inwoners. Elkaar (leren) kennen leidt al snel tot elkaar een handje te helpen, bijvoorbeeld via een vriendendienst aan de burens, vrijwilligerswerk bij een vereniging of als maatje voor een ander. Een sterke samenleving betekent ook dat inwoners zich kunnen ontplooien, initiatieven nemen en dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen gezondheid, welbevinden en hun omgeving. We stimuleren die betrokkenheid op verschillende manieren vanuit het hoofddoel Samenleving.

Een sterke samenleving

De ontmoeting tussen inwoners zorgt voor onderlinge verbinding en voor mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen. Binnen het verenigingsleven op het gebied van sport, zorg, welzijn en cultuur, waren in 2019 weer heel veel vrijwilligers actief als coach of begeleider, waarmee ze een ontmoeting voor een ander mogelijk maakten en hier ook zelf plezier uit haalden. Zo werken ze aan hun zelfontplooiing en zijn ze fit en actief. Er waren ook activiteiten die zich meer richten op de ondersteuning aan inwoners die de weg naar activiteiten niet zelf weten te vinden. Zo raakten maandelijks een aantal inwoners met elkaar in gesprek tijdens het project Samen aan tafel in de Kievit.

We stimuleerden nieuwe initiatieven die zich richten op ontmoetingen tussen inwoners, zoals het Leeuwenkuilfestival en de culturele wandeling in de Groenzoom. Daarnaast organiseerde Bibliotheek Oostland speciaal voor Eritreeërs de activiteit 'Gezana', waar deelnemers onder begeleiding in gesprek gaan over onderwerpen die voor hen relevant zijn en waar zij tegelijk aan hun taalvaardigheden werken. De bibliotheek is inmiddels veel meer geworden dan de traditionele uitleen van boeken.

3. Samenleving

Maatschappelijke initiatieven met inzet van het ZEIL Fonds

Met het ZEIL Fonds stimuleren we maatschappelijke initiatieven van onze inwoners en partners. In 2019 zijn 35 aanvragen toegekend vanuit het ZEIL fonds. Het ging om 12 kleinschalige activiteiten, zoals straatfeesten en zomeractiviteiten en 13 middelgrote activiteiten, zoals de viering van het 40-jarig bestaan van het Huttendorp, een Prinsenbal, de installatie van AED's en het geven van bijbehorende cursussen. Er waren 10 grote activiteiten, waaronder concerten, activiteiten vanuit winkeliers en Wereldlichtjesdag. Over de hele linie zien we een kleine terugloop ten opzichte van 2018.

Eenzamen binnen boord

Het platform Samen Aan Zet, waarin veel maatschappelijke partners en inwoners uit

Lansingerland vertegenwoordigd zijn, organiseerde tal van activiteiten om eenzaamheid onder de aandacht te brengen: informatiebijeenkomsten, een werkconferentie, een debatavond, een dans- en filmvoorstelling met discussie met het publiek, een bewustwordingscampagne in de Week van de Eenzaamheid, een kerstkaartenactie, een aantal culturele activiteiten en verschillende maaltijdprojecten: voor professionals kwam er in 2019 een breed opleidingsaanbod.

Lansingerland sloot zich aan bij de landelijke aanpak van eenzaamheid. Hierdoor beschikken wij over de ondersteuning door een landelijk adviseur en specialist op het gebied van eenzaamheid en worden wij met de andere “koploper gemeenten” betrokken bij beleidsontwikkeling en kennisuitwisseling.

De Adviesraad Sociaal Domein en inwoners zijn betrokken bij het opstellen en uitvoeren van beleid

De Adviesraad Sociaal Domein (ASD) heeft ons in 2019 namens de inwoners gevraagd en ongevraagd geadviseerd over onderwerpen die raken aan het sociaal domein. We hebben de ASD onder meer advies gevraagd over de beleidsregels sociaal domein 2020, de subsidieregeling sociaal domein 2020, het Uitvoeringsplan participatie en re-integratie “Werken Werkt!” en het beleidsaddendum Toezicht en Handhaving sociaal domein. De adviezen zijn verwerkt in het beleid. Verder heeft de ASD meegedacht en geadviseerd over de Wet verplichte GGZ, regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling, woonzorgopgave kwetsbare doelgroep en de omgevingswet. Daarnaast raadplegen we zoveel mogelijk inwoners tijdens bijeenkomsten waar zij hun ervaringen en visie kunnen delen, zoals de bijeenkomst over ouder worden in Berkel Noord, de gesprekken tijdens de Week van de Mantelzorg en de verhalen die we ophaalden bij EXPO Lansingerland.

“Ik kom er achter dat ik er ook ben, heb mezelf altijd weggecijferd”

“Ik ben de afgelopen tijd vergeten van de natuur te genieten”

Uitspraken van deelnemers tijdens de training Creatief Leven

“Meer genieten van kleine dingen en een groter geluksgevoel”

een bezoeker van Kunst in de Bieb

Oog voor mantelzorgers en vrijwilligers

Waardering en ondersteuning voor mantelzorgers

Veel mantelzorgers zetten zich dagelijks in voor een naaste. Het Steunpunt Mantelzorg heeft naast de gebruikelijke taken in 2019 ook gezorgd voor de registratie van, doorverwijzing naar en inzet van het Mantelzorgpakket. In 2019 maakten 90 mantelzorgers gebruik van Take Care en 130 van huishoudelijke mantelzorghulp. Steunpunt Mantelzorg organiseerde diverse trainingen en bijeenkomsten voor lotgenoten. In de Week van de Mantelzorg maakten 250 mantelzorgers gebruik van ons aanbod aan ontspanning en plezier dichtbij huis, georganiseerd door het Steunpunt Mantelzorg. Rondom de Week van de Mantelzorg reikten we 900 cadeaubonnen uit aan mantelzorgers. In 2019 organiseerde Steunpunt Mantelzorg voor het eerst een activiteit in het kader van de Week van de Jonge Mantelzorger. Hieraan namen acht jonge mantelzorgers deel.

In Lansingerland zijn veel vrijwilligers actief, maar het aantal loopt terug

Ondanks alle inspanningen zien we, net als elders in Nederland, het aantal vrijwilligers in Lansingerland teruglopen. Het VIP zoekt daarom steeds met partners naar nieuwe manieren om verschillende groepen inwoners te motiveren om vrijwillig actief te worden en om organisaties waar nodig te ondersteunen bij het werven en binnen houden van vrijwilligers.

Vrijwilligers actief via het VIP en NLDoet

In Lansingerland doen heel veel mensen vrijwilligerswerk op allerlei gebieden en in uiteenlopende sectoren. Het Vrijwilligers informatiepunt (VIP) heeft ook in 2019 weer inwoners en organisaties op weg geholpen met matching, advies en cursussen. Het VIP heeft in 2019 de verschillende diensten verder ontwikkeld, mede met de inzet van de middelen van het beleidsaccent “Oog voor mantelzorgers en vrijwilligers”.

Tijdens het jaarlijkse NL Doet in maart waren er 25 klussen voor vrijwilligers waaraan bijna 250 vrijwilligers deelnamen. Het VIP organiseerde twee kenniscafés, met als onderwerpen krachtig besturen en het veiliger maken van vrijwilligersorganisaties. In totaal kwamen daar bijna 40 deelnemers op af. In 2019 heeft het VIP 11 participatiekandidaten toegeleid naar vrijwilligerswerk.

Promotie van vrijwilligerswerk en waardering voor vrijwilligers

Voor de promotie van vrijwilligerswerk is gekozen veel aandacht te besteden aan vrijwillige maatjes. Daarin zijn nieuwe samenwerkingen tussen vrijwilligersorganisaties tot stand gebracht, waaronder GGZ Delfland, Humanitas, Jong Perspectief, Middin, Laurens, het Taalhuis van Bibliotheek Oostland, Vluchtelingenwerk, VTV en Welzijn Lansingerland.

3. Samenleving

Verder vormden vrijwillige maatjes de speciale categorie voor de Vrijwilligersprijs 2019. Deze is gewonnen door de Tandemmaatjes voor nieuwkomers van Humanitas. Ook de waardering van vrijwilligerswerk kreeg opnieuw gestalte. Het VIP ontwikkelde een bedankweek voor vrijwilligers, waarbij maatschappelijke organisaties en bedrijven een activiteit aanbieden aan vrijwilligers. Het voorbereidende werk hiervoor vond plaats in 2019, de week zelf begin 2020.

Vooruitblik 2020: Lokaal preventieakkoord en verder met versterken van veerkracht

- Opstellen lokaal preventieakkoord
- Versterken van veerkracht door verbindingen met sport- en cultuurverenigingen, scholen, werkgevers en ondernemers in Lansingerland;
- Werken aan acceptatie dat niet iedereen op hetzelfde hoge ideaal kan meedoen, maar dat we moeten leven en leren omgaan met beperkingen. ●

Het gedicht van de gemeentedichter tijdens de afsluiting van de Week van de Mantelzorg 2019:

Liefde van de mantelzorger

als de wereld lijkt stil te staan
en de dagen langzaam opbranden
een luisterend oor ver weg
of niet te vinden

als de ruimte om je heen
kleiner en kleiner wordt
en alles van vandaag naar morgen gaat
en naar morgen niet wordt uitgekeken

dan rijst daar plotseling de zon
op een nieuwe dag
vol verhalen
in een alsmaar groter wordende wereld
vol liefde

4. Jeugd

Samenvatting

- Een duidelijkere toegang tot jeugdhulp voor ouders, professionals en huisartsen met team Jeugd
- Versteving van de verbinding tussen huisarts, onderwijs en jeugdhulp
- Toenemende ondersteuningsvraag op het gebied van Jeugd met een beperking en Basis GGZ
- Meer kinderen in een kwetsbare positie in beeld, waaronder kinderen in armoede en kinderen in een echtscheidingssituatie

Het gaat goed met de jeugd in Lansingerland

Lansingerland is een kinderrijke gemeente. Maar liefst 28,3% van het totale aantal inwoners was in de leeftijd van 0 tot en met 18 jaar (landelijk: 21,9%). Met ons beleidsplan 'Versterken van veerkracht', de Lansingerlandse standaard en de beleidsaccenten maken we ons sterk voor optimale ontwikkelingskansen van kinderen. Daarmee zorgen we voor de voorwaarden voor een goed opvoed- en opgroei klimaat in onze gemeente. Met goede algemene voorzieningen en de extra inzet op preventie voorkomen we waar mogelijk instroom in specialistische jeugdhulp. Voor jeugdigen die extra steun nodig hebben, is professionele jeugdhulp beschikbaar.

Met verreweg de meeste van de jeugdigen in Lansingerland gaat het goed. Zij hebben een thuissituatie waarin ze veilig en gezond opgroeien, ze hebben fijne sociale contacten en zijn lid van verenigingen. Op school en in hun vrije tijd ontwikkelen zij hun talenten. Dit komt ook terug in de cijfers als we Lansingerland vergelijken met anderen gemeenten, bijvoorbeeld gemeenten met 50.000-100.000 inwoners. Dan valt op dat in Lansingerland minder kinderen jeugdhulp nodig hebben dan in andere gemeenten (7,4% tegen 9,9%; bron: CBS, eerste halfjaar van 2019). Ook zijn er relatief minder kinderen die opgroeien in een uitkeringsgezin (3% tegen 6%; bron CBS, 2018), zijn er minder voortijdig schoolverlaters en minder verwijzingen naar Halt voor een alternatieve straf. Dit positieve beeld zagen wij al in eerdere jaarrapportages en zet zich dus ook in 2019 voort. Maar een groeiend deel van onze kinderen heeft wel professionele ondersteuning nodig vanuit de Jeugdwet. In 2019 ondersteunden wij circa 1.897 jeugdigen met een maatwerkvoorziening jeugdhulp.

4. Jeugd

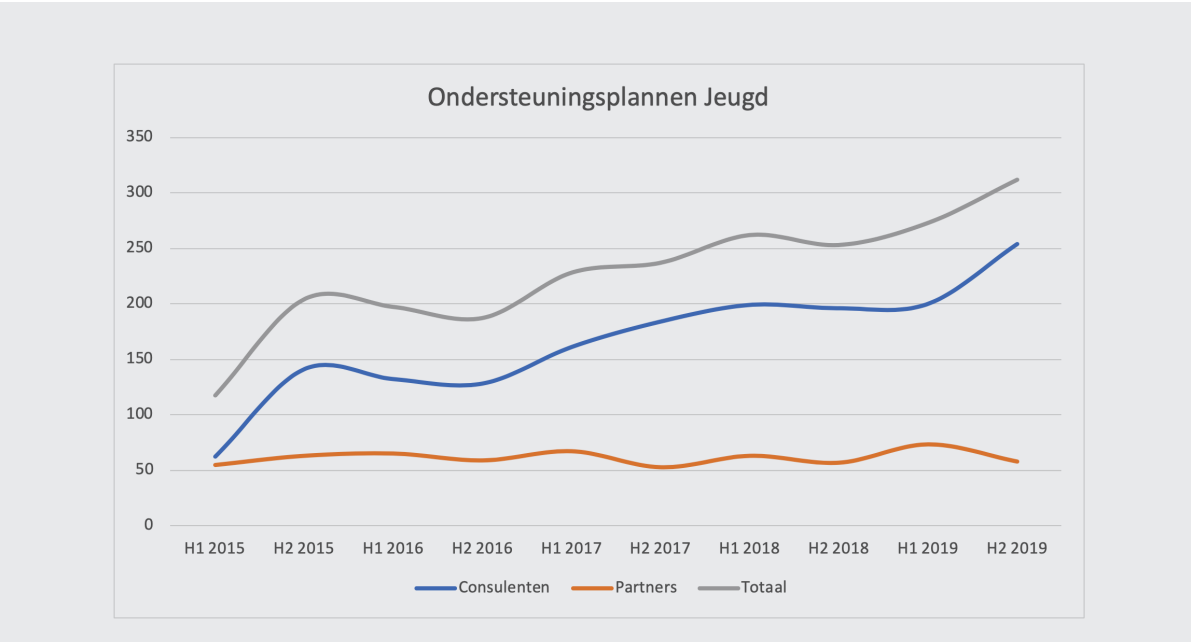
Een brede uitvraag bij complexe problematiek levert meer passende ondersteuning voor het kind en het gezin

Voor het verkrijgen van jeugdhulp zijn er verschillende routes om te komen tot een hulpaanbod. In 2019 heeft het instellen van een gezamenlijk telefoonnummer de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de toegang voor jeugd en opvoeders vergroot en is de samenwerking tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de gemeentelijke jeugdconsulenten (Team Jeugd) geïntensiveerd. In 2019 heeft Team Jeugd in totaal 535 ondersteuningsplannen geschreven, dit zijn er 57 meer dan in 2018 (478).

Niet alle ouders vragen hulp via Team Jeugd. Een groot deel gaat met hun vraag naar de huisarts (68,5%). De huisarts verwijst meestal direct door naar professionele hulpverlening. Bij deze gezinnen vindt er geen brede uitvraag plaats. Hier zetten we in 2020 extra op in.

Team Jeugd zorgt voor een duidelijke toegang tot jeugdhulp voor ouders, professionals en huisartsen

In de Week van de Opvoeding hebben we met een publiekscampagne aandacht besteed aan opvoeden en opgroeien in Lansingerland. Zo’n 150 bezoekers bezochten workshops en bijeenkomsten met thema’s als scheiden, ouderschap, het begeleiden van je kind in de puberteit met de verleidingen die op de loer liggen en met een escape game voor jongeren en ouders. Team Jeugd is sneller en beter vindbaar voor ouders, jeugdigen en professionals door de intensievere samenwerking met het CJG, een direct telefoonnummer en één mailadres. Alle expertise is gebundeld in Team Jeugd: jeugdverpleegkundigen, jeugdconsulenten met een jeugdhulpverleningsachtergrond maar ook jeugdartsen en een expert jeugd ggz. Hierdoor kan de professional met de best passende expertise de brede uitvraag doen. Zo pakt het CJG de lichte casussen op waarbij ingezet kan worden op vrij toegankelijke zorg. De jeugdconsulenten zijn gespecialiseerd in de complexe casuïstiek en organiseren dat de juiste (specialistische) hulp in het gezin wordt

Figuur 3: aantal ondersteuningsplannen Jeugd 2015 t/m 2019 (bron: Suite4SD)

	2016		2017		2018		2019	
	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft
Indicaties Jeugdwet	1675	1923	1802	1938	2147	2312	2469	2469
Cliënten Jeugdwet	1104	1252	1197	1306	1336	1353	1512	1531
Gem. indicaties/cliënt JW	1,52	1,54	1,51	1,48	1,61	1,71	1,63	1,61
Indicaties Wmo	147	157	174	170	154	178	189	213
Cliënten Wmo	54	57	64	68	64	75	77	85
Gem. indicaties/cliënt Wmo	2,72	2,75	2,72	2,50	2,41	2,37	2,45	2,51
Totaal indicaties Jeugd	1822	2070	1976	2108	2203	2307	2658	2682
Totaal Cliënten Jeugd	1158	1309	1261	1374	1357	1359	1589	1616

Figuur 4: aantal lopende indicaties en cliënten doelgroep jeugd (bron: Suite4SD)

ingezet, zij zijn ook casemanager van deze gezinnen. Door Team Jeugd als één merk te positioneren in het zorglandschap levert dit duidelijkheid over waar vragen en zorgen geuit kunnen worden wat zowel ouders als professionals als positief ervaren. In 2020 zetten we nog verder in op optimalisatie van het proces van de hulpvraag tot de inzet van hulp. Naast Team Jeugd verwezen ook huisartsen (54%), gecertificeerde Instellingen (14%) en medisch specialisten (0.5%) naar een vorm van jeugdhulp.

In de pilot ‘Expert jeugd ggz’ maken wij de verbinding tussen huisarts, onderwijs en jeugdhulp

In 2019 deden we ervaring op in de pilot ‘Expert jeugd ggz’. Het doel van de pilot was om kinderen met ggz-problematiek sneller, passender en in samenhang te helpen. In deze pilot intensiveerden wij de samenwerking tussen Team Jeugd, de medische wereld en

het onderwijs. Hieruit bleek dat er bij bijna de helft van de cliënten sprake was van systeem-problematiek. Dat betekent dat er niet altijd een directe oorzaak van de klachten bij het kind zelf te vinden waren, maar dat klachten en problematiek ontstaat in de wisselwerking tussen een kind en zijn omgeving (bijvoorbeeld het gezin, de school, leeftijdsgenoten). Denk aan rouwverwerking, een scheiding, pesten, frustratie, angst en zich onbegrepen voelen. De problematiek werd soms ook veroorzaakt of verergerd door de manier waarop ouders en/of de omgeving ermee omgaan. Verder bleek dat het grootste aandeel van de kinderen in de pilot jongens zijn in de leeftijdscategorie van 5 t/m 11 jaar, een groep die overigens in de gehele jeugdhulp boven gemiddeld is vertegenwoordigd. In 2020 zetten we in op betere triage van de problematiek door structureel ggz-expertise aan het Team Jeugd toe te voegen en we streven ernaar om huisartsen te voorzien van een POH-jeugd-ggz die hen ondersteunt bij

Feedback van ouders

“De expert jeugd ggz was voor ons heel fijn: ze hielp ons, na doorverwijzing van de school, met onderzoeken wat we kunnen doen aan de problemen van onze zoon. Ze heeft ons aan de hand meegenomen, sloot aan bij overleggen op school en heeft in een aantal gesprekken met ons en onze zoon uitgelegd wat er aan de hand is. Dat heeft ons als gezin echt verder geholpen.”

het bieden en inschatten van passende begeleiding in de verscheidenheid die er is binnen de grote groep kinderen met psychische problematiek. Een doorverwijzing naar de ggz hoeft niet altijd passend te zijn als er sprake is van systeemproblematiek. Daarnaast vergroten we het preventieve aanbod aan de groep jongens in de basisschoolleeftijd (bijvoorbeeld cursussen bij het CJG over normaal (jongens)gedrag).

Toename van de ondersteuning op het gebied van Jeugd met een beperking en Basis GGZ
Op vrijwel alle onderdelen van de jeugdhulp is het aantal cliënten en het aantal indicaties gestegen. Jeugd- en opvoedhulp is hierop de enige uitzondering. In de regionaal gecontracteerde jeugdhulp valt de toename van de specialistische ambulante hulp op. Veel van de verwijzingen naar deze hulpvorm gaan via de huisarts. Door in 2020 in te zetten op praktijk-ondersteuners bij huisartsen verwachten we op een andere manier passende ondersteuning te

bieden en de instroom in de regionale jeugdhulp te beperken.

De stijgende lijn in de uitgaven was voor ons aanleiding om in 2019 nader onderzoek te doen door een extern bureau. Daaruit kwam niet één oorzaak van de stijgende kosten naar voren en ook niet één ‘gouden oplossing’, maar duidelijk werd dat er op meerdere punten inzet nodig is om de stijging te stabiliseren en te keren. Met het project ‘veranderopgave jeugdhulp’ zetten we in op de samenhang tussen de transformatie van de toegang tot jeugdhulp, de afbakening van de jeugdhulpplicht van de gemeente en de verbetering van de bedrijfsvoering en monitoring. Het doel van deze samenhangende aanpak is dat we de jeugdhulp verbeteren én beter zicht en grip krijgen op het zorggebruik en de kosten én daarmee de stijgende trend in uitgaven stabiliseren en keren. Veel factoren zijn van invloed op het gebruik en de kosten van jeugdhulp. De gemeente is daarbij niet de enige betrokken partij. De resultaten van de aanpak zijn dan ook niet van de ene op de andere dag zichtbaar. Voor het project hebben wij twee jaar uitgetrokken (2020 en 2021) om de beoogde verbeteringen te realiseren.

Jeugd met een beperking

Het aantal jeugdigen met een beperking waarvoor we professionele hulp inzetten is in 2019 gestegen. Het gaat hierbij niet alleen om jeugdigen met een handicap of fysieke beperking maar juist ook om jeugd met licht verstandelijke beperkingen, autisme, adhd of gedragsproblematiek. Voor deze groep maken ouders daarnaast ook vaak gebruik van een persoonsgebonden budget. Er is sprake van een stijgende trend in aantallen hulpvragers en uitgaven. De stijging doet zich voor over de volle breedte van het aanbod voor jeugd met een beperking. De gemeente is de grootste verwijzer voor deze vorm van jeugdhulp. De verklaring voor de stijging moeten we voor een deel zoeken in het samenspel van de vraag van jeugdigen/ouders en de beoordeling daarvan

door de jeugdconsulenten. Daarbij werd onder meer duidelijk dat er een opgave ligt om beter af te bakenen wanneer de gemeente verplicht is om jeugdhulp in te zetten. Uitgangspunt van de Jeugdwet is dat ouders verantwoordelijk zijn voor hun kind. Het doel van de wet is het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving. Gemeenten zijn daarom alleen gehouden om jeugdhulp toe te kennen als de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen onvoldoende is om het probleem op te lossen, eventueel met hulp van personen uit het sociaal netwerk. De Jeugdwet is niet scherp in waar de grens ligt. Ook hebben wij te maken met maatschappelijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld het idee van maakbaarheid en het gegeven dat kinderen niet altijd kunnen voldoen aan de hoge verwachtingen die opvoeders hebben. Verder is typerend voor jeugd met een beperking dat na een traject vaak een nieuw traject volgt. Ook in de beoordeling of een nieuw traject noodzakelijk is, speelt hetzelfde vraagstuk over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Ook in relatie tot de aanbieders valt winst te behalen door nadrukkelijker het ‘goede gesprek’ te voeren over resultaten en afbouw richting eigen kracht van gezinnen. We borgen dit in het werkproces van de jeugdconsulenten, het contractbeheer en -management. Daarmee krijgen we meer grip op de stijgende trend.

Kinderen met basis ggz of dyslexiezorg

We zien een stijging bij kinderen met basis ggz en met dyslexie. Voor de basis ggz is dat voor een deel te verklaren door de lange wachtlijsten in de specialistische ggz. De basis ggz wordt dan als een alternatief ingezet. Daarom zijn de behandelingen in de basis ggz intensiever en langer dan voorheen. Voor dyslexie is de toeleiding anders dan bij alle andere vormen van jeugdhulp. Scholen signaleren het probleem en verwijzen bij vermoedens van ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) naar de gecontracteerde aanbieders. Scholen zijn verplicht om zelf een grote inspanning te leveren alvorens zij verwijzen. Aanbieders toetsen aan de hand van vastgestelde protocollen of het kind inderdaad ernstige enkelvoudige dyslexie heeft en of de scholen hun inspanning hebben geleverd. Alleen dan mogen zij starten met een behandeling. Voor dyslexiezorg is voor het eerst een stijging in het aantal cliënten te zien. In 2017 hebben wij een meting uitgevoerd per school naar de aantallen kinderen met dyslexie en de afwijking ten opzichte van ten opzichte van de statistische verwachtingen. Toen week geen enkele school af. Deze gegevens vragen we in 2020 opnieuw uit om afwijkingen hierin te kunnen duiden en indien nodig actie te ondernemen.

Suus moet worden geprikkeld en dingen meemaken, hoe klein ook. Dan maakt ze van alles haar eigen feestje. Maar dat gebeurt niet als ze altijd binnen zit en nergens komt. Dat vraagt dus heel veel tijd en dat blijft zo. Zij gaat nooit zelfstandig worden. De afhankelijkheid die ze in alles heeft, die blijft. Ik denk wel dat zij nu een goed leven heeft, maar dat betekent ook dat ik weinig tijd voor mezelf heb. Die tijd moet ik bewust zoeken, en dat doe ik soms ook, maar ik heb eigenlijk de energie nodig om twintig uur per dag draaiend te blijven.

Uit: naasten in beeld, van het programma Volwaardig leven van VWS

4. Jeugd

	2016		2017		2018		2019	
	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft	1e helft	2e helft
Basis GGZ	210	276	228	351	358	302	452	444
Jeugd- en opvoedhulp	112	125	153	143	218	204	134	91
Jeugd GGZ Dyslexie	181	176	135	150	126	119	139	160
Jeugd GGZ Specialistisch	634	740	757	748	688	766	748	701
Jeugd met een beperking	141	138	93	130	220	251	334	390
Totaal unieke cliënten	1104	1252	1197	1306	1336	1353	1512	1531

Figuur 5: aantal cliënten jeugdzorg per ondersteuningsvorm (bron: Suite4SD)

Wij hebben meer aandacht voor kinderen in een kwetsbare positie

Wij hebben de hulp aan kinderen die te maken hebben met huiselijk geweld verbeterd. Gemeenten zijn verantwoordelijk om slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling te ondersteunen. Wij bieden deze ondersteuning onder meer door middel van het regionaal meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling: Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond. Iedereen kan een melding doen, inwoners en professionals. In november 2019 de nieuwe Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en het Regionaal Actieplan vastgesteld in het college. Doel is om te komen tot meer samenhang en betere sturing in beleid en aanpak op dit gebied.

In 2019 heeft Veilig Thuis, net als in 2018, te maken gehad met een fors grotere instroom van meldingen. Er zijn wachtlijsten en de wettelijke termijn voor het doen van een veiligheidsbeoordeling wordt niet gehaald. In Lansingerland zien we dat het totaal aantal meldingen ongeveer gelijk is gebleven ten opzichte van 2018: 425 in 2019 tegenover 423 in 2018. We merken wel de effecten van de grote instroom op regionaal gebied: soms

komen meldingen pas laat bij het Lokale Team Huiselijk Geweld terecht. Sinds september 2019 is er een vast contactpersoon van Veilig Thuis bij ons aanwezig op de werkvloer. De ervaringen van de consultants en van Veilig Thuis zijn positief. Ze adviseert de consultants, gaat soms mee op huisbezoek en kan, wanneer nodig, een melding snel oppakken. Dit zorgt voor een betere samenwerking en leidt tot minder discussie over de risicotaxatie en het moment van ‘afschalen’ van casussen. In december 2019 is een nulmeting bij het Lokaal Team Huiselijk Geweld uitgevoerd: er is gekeken naar wat er goed gaat en wat er nog beter kan. In 2020 pakken we die punten op.

We werkten nauw samen aan hulp en ondersteuning voor jongeren die hobbels ervaren bij het halen van een startkwalificatie

In 2019 nam het merendeel (ongeveer 85%) van de leerplichtige jongeren in Lansingerland (tot en met 17 jaar) zonder grote problemen deel aan het onderwijs en werkten zij aan het behalen van een startkwalificatie. Voor leerplichtige jongeren die van school dreigden uit te vallen of al waren uitgevallen, werkten onze leerplichtambtenaren samen met docenten, onze jeugdconsultanten en de medewerkers van

het Centrum voor Jeugd en Gezin. Doel van deze samenwerking is het bieden van passende hulp en ondersteuning. Met deze hulp en ondersteuning zorgden we ervoor dat de meeste van deze jongeren alsnog in staat waren of bleven om een startkwalificatie te halen. Daarnaast werkten we voor jongeren tot en met 27 jaar samen met De Jonge Krijger, een gespecialiseerde partij die coaching- en adviestrajecten voor jongeren aanbiedt. In 2019 adviseerden of coachten zij 97 jongeren richting school of werk.

We hebben de mogelijkheden voor kwetsbare jongeren (18 - 22 jaar) in Lansingerland vergroot

Lansingerland is een gemeente met veel kinderen en jongeren. Met de meeste jongeren gaat het goed, zij gaan naar school, hebben een sociaal netwerk en ondervinden geen hinder in de weg naar zelfstandigheid en volwassenheid. Voor jongeren die zich in een kwetsbare

positie bevinden is dat alles niet altijd vanzelfsprekend. Voor jongeren die te maken hebben met psychische of psychosociale problematiek is de weg naar zelfstandigheid er ééntje met hobbels. Deze groep is heel divers, het kan gaan om jongeren die met ondersteuning vanuit de familie of netwerk zich altijd staande hebben kunnen houden, maar die bij het vinden van werk of een passende woonplek ondersteuning nodig hebben. Ook kunnen het jongeren zijn die al hulp of ondersteuning krijgen waarbij de overgang naar volwassenheid op hun 18^e levensjaar zorgt voor complexe vraagstukken rondom continuïteit van hulp en ondersteuning. In 2019 hebben wij een start gemaakt om voor deze groep een toekomstplan te ontwikkelen waarbij alle levensaspecten in beeld moeten zijn gebracht voor het 18^e levensjaar om een zachte landing te garanderen. Voor wat betreft huisvesting voor deze kwetsbare doelgroep hebben wij een verkenning gedaan naar de beschikbaarheid van een passend aanbod zoals kamertrainingen, begeleid wonen of beschermd wonen. Op dit moment hebben wij onvoldoende passend aanbod binnen de gemeente, in 2020 zetten wij een vervolgstap om te komen tot een goede aanpak en contouren van een uitvoeringsprogramma met betreffende samenwerkingspartijen zoals zorgaanbieders en 3B Wonen.

De resultaten van de beleidsaccenten

Elk kind een kans: kinderen in armoede kregen de hulp die ze nodig hebben en veel kinderen werden zich bewust van de invloed van geld. In 2019 hebben 244 kinderen via het Jeugdfonds Sport & Cultuur deelgenomen aan een sportactiviteit en 26 kinderen aan een culturele activiteit. Net als in 2018 bestaat het grootste aandeel in de aanvragen uit zwembles en lidmaatschap van een voetbalclub. Stichting Leergeld kreeg 1721 aanvragen voor een onderdeel uit het Kindpakket. In totaal werden

4. Jeugd

er 610 kinderen geholpen en daarmee 270 gezinnen. Ze ontvingen onder andere schoolspullenpassen, fietsen en verjaardagboxen van de Stichting Jarige Job. Ook werd er voor het eerst gebruik gemaakt van het babypakket. Aan 707 volwassen inwoners met een minimuminkomen werd een Rotterdampas met korting verstrekt, en aan 612 kinderen uit arme gezinnen. Het overgrote deel van deze voorzieningen werd aangevraagd via het Spreekuur Samen Doen. Het Spreekuur Samen Doen is binnen korte tijd uitgegroeid tot een bekende vraagbaak voor huishoudens met een minimum inkomen. Het spreekuur startte officieel in september en bood tot het eind van het jaar aan minimaal 90 inwoners praktische hulp op administratief en financieel gebied.

Veel scholen hadden in 2019 weer aandacht voor de invloed van geld. Op basisscholen is de Week van het Geld inmiddels een begrip en op middelbare scholen waren de interactieve toneelvoorstellingen een succesvolle manier om met scholieren in gesprek te gaan over het thema geld.

Thuismentoren van Jong Perspectief hielpen zo'n 15 kinderen bij de moeilijke overstap van basis- naar middelbaaronderwijs. De begeleiding duurt ongeveer anderhalf jaar. Daarmee vergroten we de kansen van kansarme kinderen.

Geen kind in de knel: het scheidingspunt voorkomt dat kinderen in de knel komen
In augustus 2019 realiseerden we een scheidingspunt in samenwerking met Kwadraad. Ouders met kinderen die erover denken om te gaan scheiden of in scheiding liggen kunnen hier terecht voor vragen en adviezen rondom de regelzaken die erbij komen kijken. Het doel is om in een scheidings situatie de rege-

lingen zo gunstig mogelijk te organiseren en de impact op de kinderen te verkleinen. Door tussenkomst van het scheidingspunt willen we een problematisch verloop of vechtscheiding te voorkomen en in dit eerste halfjaar leert de ervaring dat dit doel voor een aantal ouderparen is behaald. In 2019 zijn 24 ouderparen ondersteund, waarvan de helft al vroegtijdig het scheidingspunt wist te vinden, namelijk bij het overwegen van een scheiding. Op zo'n moment kunnen de medewerkers hen begeleiden bij het vinden van de juiste hulp. Voor sommigen was schriftelijke informatie voldoende en bij anderen betekende dat een verwijzing naar een juridisch loket, advocaat of mediator. Ongeveer de helft van de inwoners is na een aantal gesprekken bij het Maatschappelijk Werk terecht gekomen voor verdere hulpverlening. De meeste vragen gingen over vragen over de kinderen en het vormgeven van een omgangsregeling waarbij ouders op het moment van de hulpvraag nog in de fase zat waarin men overwoog om te scheiden. Het is voorgekomen dat ouders de scheiding toch niet hebben doorgezet doordat ze met een deskundige in gesprek zijn gegaan. In 2020 zetten we opnieuw in op het bieden van mediation omdat dit een problematische vechtscheiding voorkomt en bieden we daarnaast de training 'houd me vast' aan waarbij ouders op een bewezen effectieve manier de verbinding herstellen of verbeteren waarbij scheiden vaak wordt voorkomen.

De leraar trekt aan de bel: Kinderen die ondersteuning nodig hebben kregen betere hulp door een betere samenwerking tussen (Passend) onderwijs, hulpverlening en gemeente
Sommige ouders ervaren opvoedproblematiek en hebben professionele ondersteuning nodig om verder te kunnen komen. Problematiek kan diverse oorzaken hebben. Factoren die in het

kind zitten kunnen een rol spelen (bijvoorbeeld gedragsproblematiek, het IQ van het kind of een beperking), maar problematiek kan ook vanuit de thuissituatie ontstaan (vechtscheiding, ouders met problematiek of schulden). Op school kan een kind daardoor soms moeite hebben en opvallend gedrag vertonen. In 2019 hebben we met onderwijs(besturen), zorgprofessionals en samenwerkingsverbanden passend onderwijs gesproken over de problematiek op de scholen en het optimaliseren van de zorgstructuur voor kwetsbare kinderen. Daarmee bieden we vanaf 2020 laagdrempelige ondersteuning op alle 28 scholen door 13 coaches te koppelen. De coaches zijn ook gekoppeld aan een jeugdconsulent waardoor korte lijnen ontstaan tussen onderwijs en gemeente. Hierdoor verwachten we meer kinderen en ouders preventiever te kunnen helpen bij hun problemen en kunnen we de hulp beter op elkaar afstemmen.

'Pubers in de spotlight': Pubers komen in beeld en praten mee

Vanuit het vaste netwerk organiseerden we verschillende evenementen en programma's. Onder andere een Hackathon met 60 middelbare scholieren op het gemeentehuis om jongeren inspraak te geven binnen de gemeente. Deze dag maakten jongeren plannen rondom thema's Gezondheid en Duurzaamheid. Op eigen initiatief organiseerden jongeren met Jay's Place en Jeugd en Jongerenwerk (JJW) het jongerenfestival DAKERAF! in de Cultuurfabriek. En You!ng lanceerde een educatieve escape game voor scholieren over de gevaren van social media, sexting en loverboyproblematiek. Ook zijn in 2019 vier chillplekken gerealiseerd in samenwerking met onder andere jongeren en JJW. Het Instagramkanaal @lansingerlandjeugd groeide door naar ruim 1.500 actieve volgers.

4. Jeugd

Vooruitblik 2020

- In 2020 is de *Jeugdcoach op school* (JOS) gestart op alle scholen in Lansingerland. De JOS schakelt tussen gezin, Team Jeugd, school en hulpverlening en/of biedt zelf lichte ondersteuning. Met de komst van deze professional zijn scholen erg blij en we ervaren dat de samenwerking tussen onderwijs en school sterk verbetert. We investeren in 2020 ook in de huisartsenroute door de samenwerking met huisartsen te verstevigen en te starten met het plaatsen van praktijkondersteuners jeugd GGZ bij huisartsenpraktijken.
- Met maatschappelijke partners van algemeen toegankelijke voorzieningen verkennen wij wat zij (nog meer) kunnen betekenen voor het versterken van de veerkracht van jeugdigen en gezinnen. Onderdeel daarvan zijn preventieve cursussen gericht op life-time momenten bij jeugdigen.
- We starten in 2020 met een pilot met GGZ-Delfland rondom complexe casuïstiek waarbij we in samenwerking met specialiserende ggz en team Jeugd werken aan een optimale samenwerking. De afbakening van jeugdhulpplicht en de resultaatgerichtheid geven wij een nog prominentere plek in de gemeentelijke toegang en in onze contacten met aanbieders. Ten slotte kopen wij in 2020 een deel van de jeugdhulp opnieuw in en nemen we in in regionaal verband een besluit over het al dan niet opnieuw inkopen per 2022. Deze acties zijn tevens onderdeel van de veranderopgave jeugdhulp.
- In 2019 troffen we ook alle voorbereidingen voor twee nieuwe projecten voor kansarme kinderen: vanaf 2020 biedt Schoolmaatjes ONS huiswerkbegeleiding aan kinderen van statushouders. Daarnaast start in 2020 het project Speaking Minds op een praktijkschool. Leerlingen denken mee over manieren waarop de gemeente jongeren met financiële problemen kunnen bereiken. •

Meneer V. neemt contact op met het Scheidingspunt omdat hij een scheiding overweegt. Zijn vrouw is nog niet op de hoogte. Sinds de komst van hun zoon van 6 jaar zijn er relatieproblemen en conflicten over de visie op de opvoeding. Hij wil meer informatie over de route en de gevolgen van scheiden..

In het gesprek met meneer gaat de medewerker in op zijn eigen vraag, maar ze praten ook over bewustwordingsvragen als: hoe kan meneer met zijn vrouw praten over de problemen die hij in zijn relatie met haar ervaart? Hoe ziet hij het ouderschap na een scheiding? Ook dan heb je elkaar als ouders nodig en wat is ervoor nodig dat dan goed te kunnen doen? Na het gesprek bij het Scheidingspunt heeft meneer V. met zijn vrouw gesproken over de problemen die hij ervaart in de relatie. Daarna hebben ze samen een afspraak gemaakt bij het maatschappelijk werk om met elkaar te kijken hoe ze verder willen: werken aan de relatie of goed uit elkaar gaan.

5. Volwassenen

Samenvatting

- Het absolute aantal inwoners met een uitkering steeg
- De inzet op preventie van instroom, parttime werken en werken met loonkostensubsidie loon
- We zien minder nieuwe instroom in formele schuldhulpverlening, maar complexere problematiek
- We zetten vaker intensieve begeleiding in voor (jong) volwassenen ter ondersteuning van het structureren van de dag, het reflecteren op de dag en bij het toeleiden naar dagbesteding, scholing of werk.

Het gaat goed met de volwassenen in Lansingerland

Lansingerland kent een gemiddeld hoogopgeleide, gezonde en welvarende volwassen inwoner. Het aantal inwoners met een maatwerkondersteuning vanuit de gemeente is dan ook beperkt. Wel is sprake van een lichte toename in het gebruik van maatwerkvoorzieningen. Daarnaast zien we een toename in het gebruik van de vrij toegankelijke voorzieningen. Dit hangt samen met een betere beschikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen.

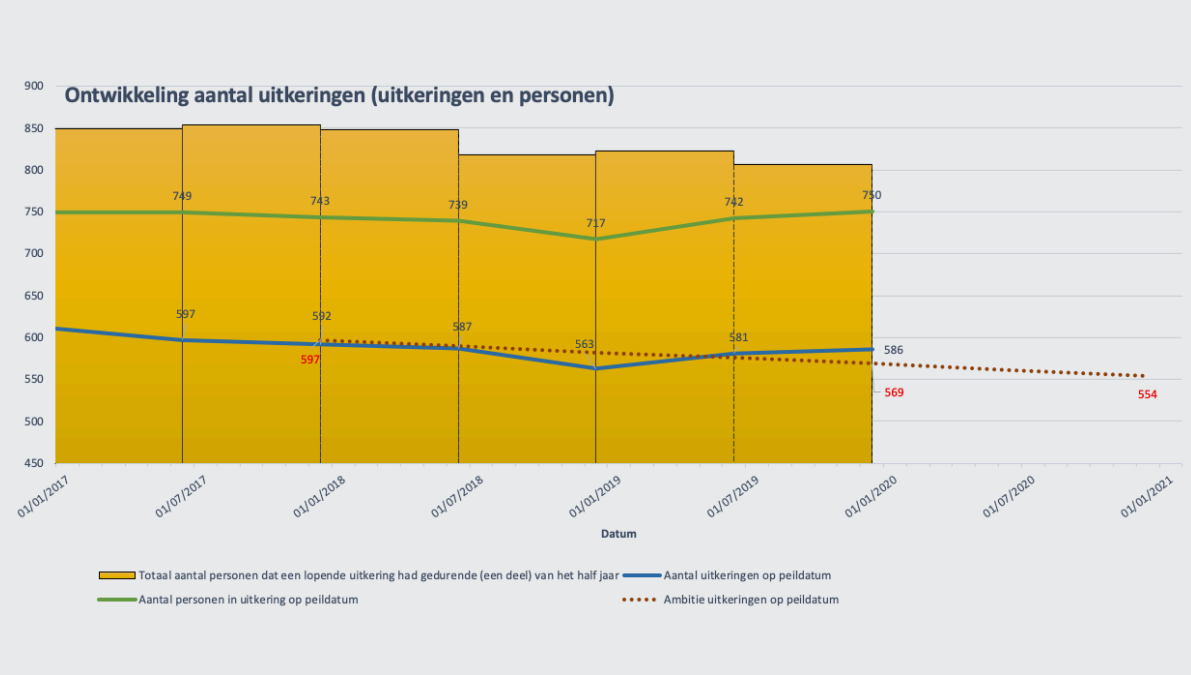
Inwoners met een uitkering

Het aantal inwoners dat een uitkering nodig had daalde iets.

Het percentage volwassen inwoners dat een uitkering nodig had van alle inwoners in Lansingerland is in 2019 gedaald van 2,7% naar 2,5%. Hiermee daalde het aantal inwoners met een uitkering nog niet zo hard als we voor ogen hadden met het collegeprogramma. De belangrijkste reden hiervoor is dat er minder mensen uitstroonden uit ons bijstandsbestand. In figuur 6 is te zien dat zowel het absolute aantal inwoners met een bijstandsuitkering als het absolute aantal uitkeringen ten opzichte van 2018 steeg. Het aantal inwoners met een uitkering steeg van 722 naar 750 inwoners met een uitkering. Het aantal uitkeringen steeg van 563 uitkeringen naar 586 uitkeringen.

De belangrijkste reden voor de lagere uitstroom is de samenstelling van ons bijstandsbestand. De mensen zonder belemmeringen om aan het werk te gaan, zijn in 2017 en 2018 al uitgestroomd naar beschikbaar werk. Voor de mensen die nu nog in ons uitkeringenbestand zitten, geldt dat zij een lange afstand tot de arbeidsmarkt hebben en te maken hebben met diverse persoonlijke belemmeringen om aan het werk te gaan. Hierdoor kost het meer tijd

5. Volwassenen

Figuur 6: ontwikkeling aantal bijstandsuitkeringen (bron: Suite4SD)

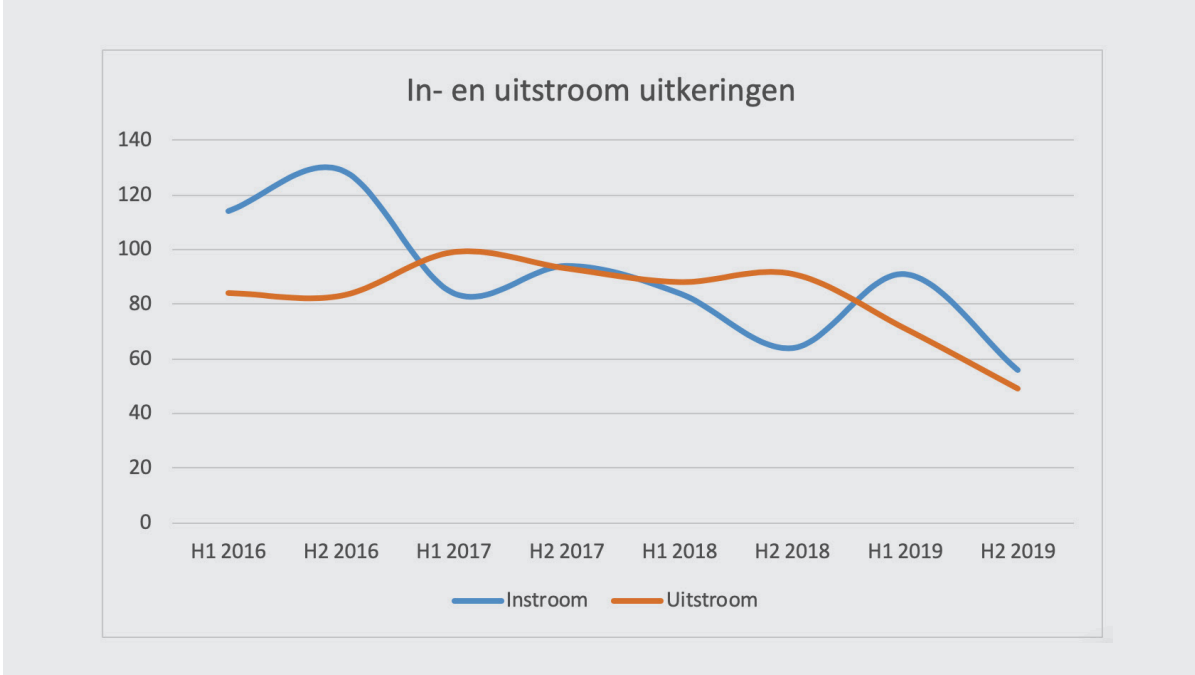
om te werken aan hun re-integratie en stroomden zij (nog) niet uit in 2019. Daarnaast waren we in 2019 nog bezig met de implementatie van onze nieuwe uitvoeringsplannen “Werken Werkt!, waardoor we nog niet volgens deze nieuwe plannen konden werken aan het behalen van de ambitie. Ook kostte de werving van onze nieuwe toezichthouders rechtmatigheid meer tijd dan verwacht, waardoor zij pas in het vierde kwartaal van 2019 zijn gestart. Deze drie redenen leiden ertoe dat de verwachte effecten van de ambitie in het collegeprogramma¹ in 2019 nog niet zichtbaar zijn.

Tegenover de lagere uitstroom staat dat in 2019 ook het aantal inwoners dat instroomde in ons bijstandsbestand daalde. De belangrijkste reden hiervoor is dat we ook in 2019 te maken hadden met een gunstig economisch klimaat. Er waren daardoor minder inwoners zonder werk. Daarnaast startten we eind 2019 met een verstevigde inzet voor nieuwe uitkeringsgerech-

tigden volgens de aanpak ‘Werk aan de Poort’. Met deze aanpak gaan we met inwoners met een uitkeringsaanvraag eerst het gesprek aan over werk. We werkten hierbij nauw samen met het Werkgeversservicepunt en onze matchmaker, waardoor we inwoners direct naar werk konden leiden en instroom voorkwamen. De lagere uitstroom en instroom zorgen er voor dat het totale aantal personen dat in 2019 een uitkering had daalde van gemiddeld 833 in 2018 naar 815 in 2019 (gele staafjes in figuur 6).

In figuur 6 zoomen we in op de redenen voor in- en uitstroom. Ook hier zien we dat het belangrijkste verschil ten opzichte van 2018 is dat er minder inwoners de bijstand uitstroomden richting werk, studie of in verband met overige of relationele redenen. In 2019 beëindigden we 64 uitkeringen met als reden ‘uitstroom naar arbeid/dienstbetrekking/studie’. Hierdoor werden 79 inwoners financieel zelfredzaam.

¹ In het collegeprogramma Lansingerland doet 't is de ambitie opgenomen om zoveel mogelijk inwoners aan het werk te krijgen, zodat we aan het einde van de collegeperiode 15% minder inwoners met een uitkering hebben.

Figuur 7: ontwikkeling in- en uitstroom per half jaar (bron: Suite4SD)

	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017	H1 2018	H2 2018	H1 2019	H2 2019
Instroom, waarvan:	114	129	84	94	84	64	91	56
• Arbeid/dienstbetrekking/studie	44	47	37	38	27	15	28	17
• WW					15	8	14	9
• Verhuizing	33	15	14	16	7	14	13	9
• Statushouders	11	53	18	22	16	9	16	11
• Overige/relationeel ²	26	14	15	18	19	18	20	10
Uitstroom, waarvan:	84	83	99	93	88	91	71	49
• Arbeid/dienstbetrekking/studie	50	44	61	47	51	53	40	24
• AOW & verhuizing	9	16	17	16	9	16	14	11
• Overig / relationeel	25	23	21	30	28	22	17	14
Saldo	30	36	-15	1	-4	-27	-20	-7

Figuur 8: verdeling in- en uitstroom uitkeringen per half jaar (bron: Suite4SD).

² Overig / relationeel bestaat uit: wijziging gezinssituatie, beëindiging huwelijk, fraude, detentie en overlijden. ‘Wijziging gezinssituatie’ vormt het grootste deel van deze categorie.

“Harde werkers met een hoog arbeidsethos”

Het bedrijf Toolstation biedt onze statushouders met een bijstandsuitkering een mooie kans. Toolstation ontwikkelde een opleiding specifiek voor statushouders. Een belangrijk onderdeel hiervan zijn de taallessen op de werkvloer. Na afronding van de opleiding bij Toolstation ontvangen statushouders een certificaat. En niet alleen voor de statushouders is dit een mooie kans. Toolstation geeft aan hele goede ervaringen te hebben met deze doelgroep. “Met dit opleidingsaanbod zorgen we voor harde werkers met een hoog arbeidsethos. Een mooie aanwinst voor ons bedrijf.”

Onze inzet op preventie van instroom, parttime werken en werken met loonkostensubsidie loont

In 2019 behaalden we ook positieve resultaten met onze inzet op participatie en re-integratie die niet terug te zien is in het aantal uitkeringen. Zo bemiddelde het Werkgeversservicepunt ook inwoners zonder bijstandsuitkering naar werk. In 2019 bemiddelden zij naast 65 inwoners met een bijstandsuitkering ook 4 jongeren met een Wajong-uitkering, 33 inwoners met een WW-uitkering en 19 overige inwoners zonder uitkering naar werk. Met deze inzet op niet-uitkeringsgerechtigden voorkwamen we instroom in ons bijstandsbestand én zorgden we voor beschikbare werknemers voor de bedrijven in Lansingerland.

Daarnaast steeg in 2019 het aantal mensen met een uitkering dat parttime werkt met 2,9%. Steeds meer inwoners doen naar draagkracht mee op de arbeidsmarkt. Onze consultants

stuurd hierop aan in de gesprekken die zij voerden met onze inwoners met een uitkering. Ten slotte ondersteunden we in 2019 de werkgevers van 38 inwoners met loonkostensubsidie. Van deze 38 inwoners hadden 32 inwoners geen en 6 inwoners wel een bijstandsuitkering. Op deze manier compenseerden we ondernemers voor de verminderde loonwaarde van deze inwoners met een beperking en zorgden we ervoor dat 38 inwoners (parttime) aan de slag zijn.

We zetten intensief in op de doelgroep statushouders

In 2019 bestond ons uitkeringenbestand voor een derde uit inwoners met een asielstatus. Zij zijn de afgelopen 20 jaar in Nederland komen wonen en hebben naast hun re-integratieverplichting ook een inburgeringsverplichting. Veel van deze inwoners spreken de Nederlandse taal nog onvoldoende. Daarnaast hebben zij vaak te maken met psychische problemen door traumatische ervaringen. Voor deze doelgroep met specifieke hulp- en ondersteuningsvragen zetten we ook in 2019 relatief veel uitvoeringscapaciteit in. In 2019 werkten maar liefst drie van onze re-integratieconsulenten alleen voor deze doelgroep. Resultaat hiervan is dat er in 2019 12 statushouders een betaalde baan hebben gevonden of een zelfstandig beroep begonnen.

We zetten in op sport, empowerment en ‘out of the box oplossingen’

Voor de doelgroep met een lange afstand tot de arbeidsmarkt is ‘activering’ vaak de eerste stap die nodig is richting re-integratie op de arbeidsmarkt. We organiseerden daarom een sport en empowerment-traject. Het gaat om een traject van 12 weken waarin de deelnemers door middel van sport- en empowermenttraining versterkt worden om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Eind 2019 zijn hier 12 inwoners met een uitkering vol enthousiasme mee gestart. Daarnaast stimuleerden we onze uitvoeringsconsulenten in

	H1 2016	H2 2016	H1 2017	H2 2017	H1 2018	H2 2018	H1 2019	H2 2019
Totaal aantal uitkeringen per einde periode	566	612	597	592	587	563	581	586
Waarvan zonder inkomen uit werk (volledige uitkering)	431	481	471	470	472	457	460	459
Waarvan als aanvulling op het inkomen uit parttime werk	135	131	126	122	115	106	121	127

Figuur : aantal uitkeringsgerechtigden met een uitkering als aanvulling op het inkomen (bron: Suite4SD)

2019 om ook na te denken over ‘out of the box’ oplossingen die bijdragen aan re-integratie.

We werkten aan een efficiëntere inzet van onze re-integratievoorzieningen met de implementatie van het uitvoeringsplan Werken Werkt!

In 2019 namen 95 inwoners deel aan een re-integratietraject. Daarnaast zetten we voor ongeveer 300 inwoners overige re-integratievoorzieningen in zoals scholing, reiskostenvergoeding of de vergoeding van kinderopvangkosten. In totaal begeleidden we 101 inwoners met een uitkering naar een (parttime) betaalde baan, waardoor zij deels of volledig financieel zelfredzaam werden. Naast deze inzet van ons re-integratieaanbod werkten we in 2019 ook aan de doorontwikkeling van onze inzet. Met de implementatie van het uitvoeringsplan ‘Werken Werkt!’ werkten we aan een andere wijze van registreren. We werkten toe naar een indeling van ons uitkeringenbestand op basis van motivatie- en vaardighedenprofielen. Doel hiervan is een effectievere inzet van onze re-integratievoorzieningen, omdat we op deze manier met onze aanpak beter kunnen aansluiten op de behoeften van onze doelgroep.

Naar verwachting ronden we de implementatie af in het eerste kwartaal van 2020, waarna we op deze nieuwe manier gaan registreren en

werken. Dit vormt de basis voor een re-integratieaanbod op maat voor (bijna) al onze inwoners met een uitkering, ook voor inwoners met problemen op één of verschillende leefgebieden. De gedachte hierachter is dat werk bijdraagt aan probleemstabilisatie. Dit draagt bij aan onze doelstelling om het aantal inwoners dat een uitkering nodig heeft te verlagen.

“Ik dacht dat ik geen kans maakte”

Het leek me leuk om in de zorg te werken. Maar als alleenstaande moeder zonder diploma’s, dacht ik dat ik geen kans maakte. De consultant van de gemeente vertelde mij dat ik parttime aan de slag kon als huishoudelijke hulp. Ik kan dit prachtig combineren met de zorg voor mijn eigen kinderen. Ik ben zo blij dat ik nu mensen kan helpen. En daarnaast leer ik voor een mbo-diploma, zodat ik straks nog meer kan doen in de zorg.

5. Volwassenen

“Niet kijken naar diploma's, maar naar ogen”

Gijs van der Helm van het Lansingerlandse bedrijf Van der Helm tijdens de Tafel van Kathy:

“Als ondernemer kun je met werk echt iets betekenen voor iemand. Het is daarbij belangrijk dat we met elkaar kijken naar iemands mogelijkheden en niet naar wat iemand niet kan. Als we kijken naar mogelijkheden zorgen we voor gelukkige mensen die een leuke baan vinden én gelukkige ondernemers die er blij van worden om iemand op die manier te kunnen helpen. Werkgevers zijn namelijk net mensen. Ze zijn niet alleen op zoek naar schapen met vijf poten, maar willen ook gewoon mensen helpen. Je moet niet kijken naar iemands diploma's, maar naar iemands ogen. In iemands ogen kun je zijn of haar mentaliteit aflezen. Als er een goede match is, dan zijn diploma's onbelangrijk.”

We focusten op kansen voor inwoners én ondernemers

In 2019 legden we de verbinding tussen de Participatie opgave en de Economische opgave van onze gemeente. Vanuit de Participatie opgave zoeken we banen voor onze inwoners met een uitkering en vanuit de Economische opgave zoeken de bedrijven die in onze gemeente gevestigd zijn werknemers. In 2019 zochten we naar oplossingen om de mismatch tussen deze potentiële werknemers en werkgevers op de arbeidsmarkt tegen te gaan. We zijn de samenwerking aangegaan met gemeente Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer in een arbeidsmarktoffensief. Daarin benoemden we drie focussectoren voor de regio: de glastuinbouw, de logistiek en de techniek. Voor deze sectoren focussen we ons op de verbinding met onderwijs en bedrijfsleven. Op deze manier zorgden we ervoor dat onze ondernemers onbenut arbeidspotentieel op termijn kunnen gaan benutten. In 2019 merkten we dat ondernemers vanuit deze behoefte ook steeds meer bereid zijn om zich in te zetten voor sociaal ondernemerschap. Een mooi voorbeeld hiervan is dat ondernemersorganisatie VNO-NCW Oostland haar netwerkdag in het teken zette van sociaal ondernemerschap. Ook

slaat een aantal HR-managers de handen ineen om gezamenlijk het arbeidsmarktvraagstuk op te pakken.

In samenwerking met het Werkgeversservicepunt legde de wethouder in 2019 ongeveer 25 werkbezoeken af bij bedrijven in Lansingerland om de aandacht op de kansen van sociaal ondernemerschap te vestigen. Ook gingen we tijdens ‘De Tafel van Kathy Werken Werkt!’ het gesprek aan met ondernemers en inwoners met een uitkering over het verbinden van de arbeidsmarkt en werkzoekende inwoners. Aan tafel zaten zowel inwoners die ervaring hebben met een uitkering als Lansingerlandse ondernemers. Ook VNO-NCW Oostland en een arbeidsmarktdeskundige namen deel aan het gesprek. De diverse achtergronden van de tafelgenoten leverden mooie gesprekken op en inspiratie voor de gemeente vanuit de praktijk.

In 2019 startten we ook met de pilot Het Nieuwe Wij. Het Nieuwe Wij is een initiatief van een Lansingerlandse ondernemer met een innovatieve insteek waarbij bedrijfsleven en overheid beter samen werken aan maatschappelijke opgaven. Circa 30 inwoners met een uitkering namen deel aan een coachingstraject bij Het Nieuwe Wij. In de

5. Volwassenen

persoonlijke gesprekken met de coaches wordt veel aandacht besteed aan hun persoonlijke ontwikkeling en de stappen die gezet kunnen worden richting opleiding of (vrijwilligers)werk. Inmiddels zijn 3 deelnemers uitgestroomd uit de uitkering. In 2020 continueren we de samenwerking, waarbij de verbinding met andere ondernemers centraal staat.

Bijzondere bijstand en inkomensondersteuning

Het gebruik van bijzondere bijstand nam iets af en we versoepelden de voorwaarden

In 2019 maakten 306 inwoners gebruik van bijzondere bijstand. Hiermee daalde het aantal inwoners dat gebruik maakte van bijzondere bijstand iets ten opzichte van 2018. Daarnaast werden 96 aanvragen voor bijzondere bijstand niet toegekend. Een belangrijke reden hiervoor is dat onze voorwaarden voor bijzondere bijstand erg strikt waren. We versoepelden deze voorwaarden in onze Verordening 2020, zodat bijzondere bijstand toegankelijker is voor de inwoners die dit nodig hebben. Inwoners hebben hierdoor sinds 1 januari 2020 langer de tijd om bijzondere bijstand aan te vragen. Op deze manier acteerden we op de situatie waarin inwoners, die vaak al te maken hebben met een stressvolle situatie, te laat waren om

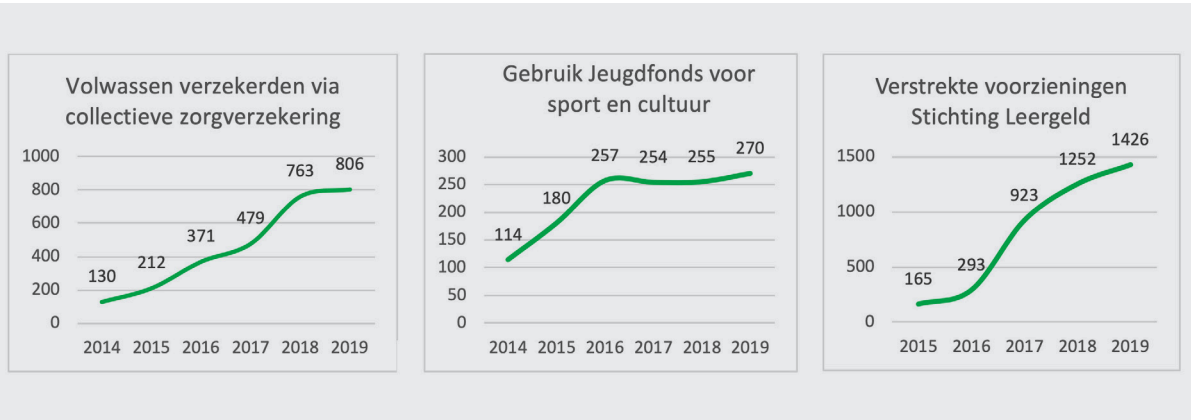
“Een fijn steuntje in de rug”

De collectieve zorgverzekering van de gemeente helpt om voordelig en uitstekend verzekerd te zijn. De verzekering bevat heel veel vergoedingen én de gemeente betaalt mee in de premie. Zelfs mijn eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen hoef ik nu niet zelf te betalen.

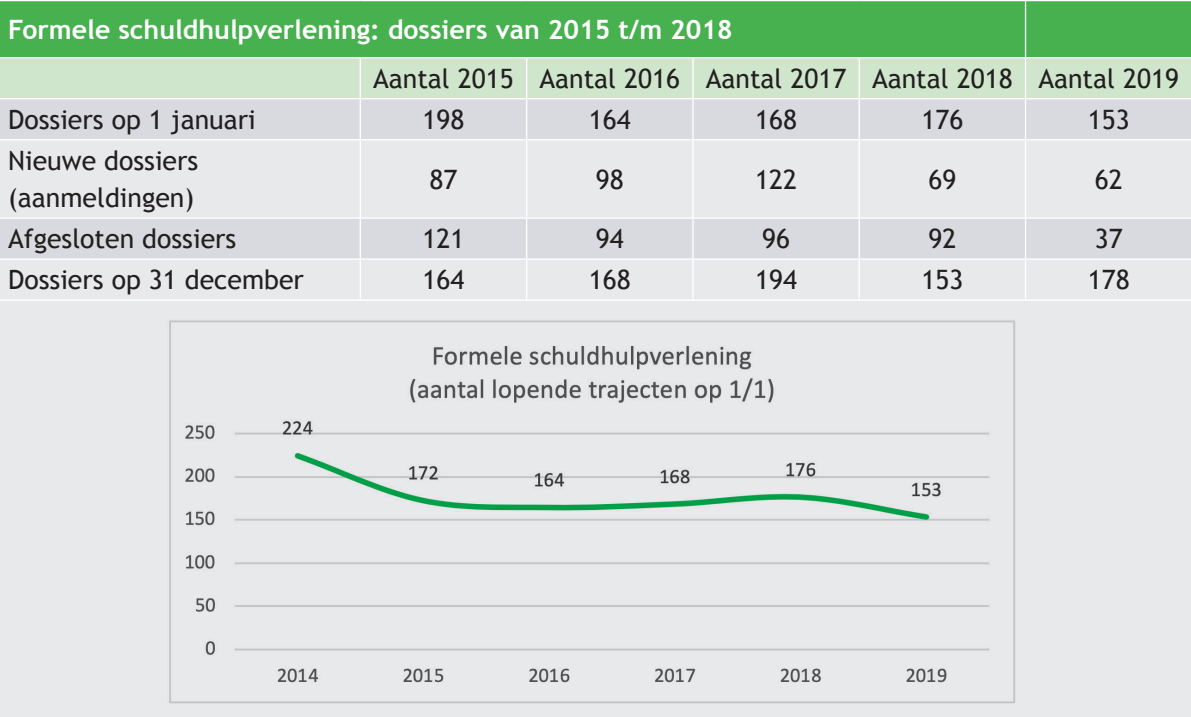
bijzondere bijstand aan te vragen. De belangrijkste verstrekkingen van bijzondere bijstand in 2019 waren voor: individuele inkomens-toeslag, woninginrichting, bewindvoering en kinderopvang.

Het gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen nam toe

Het gebruik van een aantal van onze belangrijke inkomensondersteunende voorzieningen steeg in 2019 met gemiddeld ongeveer 10%. Een belangrijke oorzaak hiervan is dat steeds meer inwoners met een laag inkomen onze collectieve zorgverzekering, het Jeugdfonds Sport en

Figuur 10: gebruik regelingen collectieve zorgverzekering, JSF, JCF en Stichting Leergeld

Figuur 11: gebruik formele schuldhulpverlening

Cultuur, het Kindpakket van Stichting Leergeld en de Rotterdampas kennen en hier gebruik van maken. Ook in 2019 besteedden we veel aandacht aan communicatie over onze voorzieningen, bijvoorbeeld met de ‘Veel voor een beetje kalender’.

De toename van het gebruik van onze inkomensondersteunende voorzieningen is een mooi resultaat, omdat dit ervoor zorgt dat er meer inwoners met een laag inkomen kunnen meedoen in de samenleving. Dit kan op verschillende manieren: door goed verzekerd te zijn voor zorgkosten, door te kunnen meedoen aan sport- of cultuuractiviteiten, door schoolspullen te kunnen kopen of door leuke dingen te doen met de Rotterdampas.

Schulddienstverlening

Minder nieuwe instroom in formele schuldhulpverlening, maar complexere problematiek

Het aantal inwoners dat in 2019 startte met een formeel schuldhulpverleningstraject nam af ten opzichte van het aantal nieuwe schuldhulpverleningstrajecten in 2018. Dit sluit aan op de landelijke trend waarin het aantal mensen met een formeel schuldhulpverleningstraject de afgelopen vijf jaar daalt. Dit komt enerzijds door de aanhoudende hoogconjunctuur en anderzijds door de groeiende bekendheid en instroom bij de informele schuldhulp. Er is meer aandacht voor vroegsignalering van financiële problemen, waardoor er eerder gestart wordt met hulp. De problematiek van inwoners die wel instroomden in de formele schuldhulpverlening was gemiddeld complexer dan de problematiek van inwoners die in 2018 startten met formele schuldhulpverlening.

In 2019 sloten 37 inwoners hun schuldhulpverleningstraject met succes af, waarna zij schulden-vrij een nieuwe financiële start konden maken. Dit aantal is lager dan het aantal afgesloten dossiers in 2018, waardoor het totale aantal actieve dossiers in 2019 hoger was dan in 2018.

5. Volwassenen

Aandacht voor vroegsignalering en informele trajecten

In 2019 stuurden onze vroegsignaleringspartners 3B Wonen, DSW Zorgverzekeraar en Kwadraad ons signalen van financiële problemen bij onze inwoners. Met onze aanpak ‘Vroeg Erop Af’ volgden we in samenwerking met Kwadraad deze signalen op en boden we hulp waar mogelijk. We legden 47 huisbezoeken af en leidden 34 inwoners naar een informeel of formeel schulddienstverleningstraject. Daarnaast voerden we in 2019 oriënterende gesprekken met Waterbedrijf Dunea, Eneco Energie, Sociale Verzekeringsbank (SVB) en SVHW om te komen tot uitbreiding van onze vroegsignaleringspartners.

In 2019 bleef het aantal inwoners dat deelnam aan een informeel traject van Humanitas Thuisadministratie of Schuldhulpmaatje gelijk. Deze ‘informele trajecten’ bestaan uit hulp en ondersteuning bij geldzaken door geschoolde vrijwilligers. Er namen 97 inwoners deel aan een informeel traject in 2019 bij Humanitas. Via stichting Talentmaatje ondersteunden we 41 inwoners met een schuldhulpmaatje. In

totaal kregen 138 inwoners informeel hulp bij schulden. Beide partners signaleerden een verzwaring van casuïstiek. Hierdoor waren hun vrijwilligers vaker voor een langere periode betrokken bij onze inwoners.

Inwoners met een lichte ondersteuningsvraag

Kwadraad heeft in 2019 meer lichte, kortdurende hulpvragen ontvangen dan in 2018. In 2019 wisten 357 inwoners Kwadraad te vinden voor een korte ondersteuningsvraag. De hulpvragen hadden met name betrekking op financiën, maatschappelijke participatie en geestelijke gezondheid. Op een zeer beperkt aantal inwoners na komen deze inwoners niet terug met dezelfde hulpvraag. Daarnaast ziet Kwadraad dat het scheidingspunt leidt tot een toename van het aantal vragen voor algemeen maatschappelijk werk.

Inwoners met meer specifieke of complexe problematiek

Net als in 2018 nam het aantal volwassenen met een Wmo maatwerkvoorziening toe. Op dit moment hebben we nog geen duidelijke verklaring bij de toename. We zien dat de toename verdeeld is over de verschillende maatwerk-

voorzieningen. We verwachten dat de lage eigen bijdrage voor de doelgroep volwassenen slechts een kleine rol speelt in deze toename. Voor inwoners die begeleiding nodig hebben, speelt dit in elk geval geen rol.

Inwoners met psychische en/of psychosociale problematiek

Een deel van de inwoners die begeleiding ontvangt, ontvangt deze begeleiding vanwege psychische en/of psychosociale problematiek. Zij ontvangen ondersteuning bij het structureren van en het reflecteren op de dag en bij het toeleiden naar dagbesteding, scholing of werk. De meeste inwoners die begeleiding nodig hebben, wonen in een eigen woning. Een klein deel heeft behoefte aan intensieve begeleiding gedurende de hele dag en woont in een beschermde woonvorm.

De psychiater, psycholoog of een ander type behandelaar komt in beeld wanneer het nodig is de psychiatrische stoornis, en bijbehorende problemen op verschillende levensgebieden, medisch aan te pakken. In dit geval is de zorgverzekeraar of het zorgkantoor verantwoordelijk voor de inkoop van zorg.

Begeleiding in de eigen woonomgeving

Landelijk is sprake van ambulantisering in de geestelijke gezondheidszorg. Deze ambulantisering is er op gericht om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Deze beweging leidt ertoe dat minder mensen toegang krijgen tot de kliniek en tot het beschermd wonen. Ook betekent het dat mensen eerder uitstromen uit de kliniek en het beschermd wonen en (met ondersteuning) weer gewoon thuis gaan wonen.

Hoewel het aantal inwoners waar het om gaat relatief beperkt is, merken we ook in Lansingerland dat de aanscherping aan de poort leidt tot minder instroom in het beschermd wonen. Een harde voorwaarde om voor beschermd wonen

in aanmerking te komen, is de behoefte aan nachtelijk toezicht. Onze consultants geven aan dat niet elke inwoner dit nodig heeft. Daarnaast komt een inwoner in aanmerking voor beschermd wonen als eerder ingezette ambulante begeleiding geen effect heeft gehad. Dit betekent dat de inwoner thuis blijft wonen, met intensieve ambulante begeleiding. In 2019 hebben we meer dan in voorgaande jaren intensieve begeleiding ingezet voor jongvolwassenen. Uit de ontwikkeling in onze indicaties zien we dan ook een stijging van het aantal uren Wmo begeleiding bij de jongvolwassenen. In 2020 willen we meer inzicht te krijgen in deze doelgroep en onderzoeken we andere passende ondersteuningsmogelijkheden voor deze doelgroep.

Beschermd wonen

Vanaf 2021 vindt een herverdeling plaats van de middelen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang: de budgetten die nu nog bij de centrumgemeenten liggen, gaan naar de individuele gemeenten. Regionaal bereiden we ons voor op deze herverdeling. Dat neemt namelijk ook een heroverweging van de onderlinge samenwerking met zich mee. Daarnaast werken we regionaal aan een meer evenwichtige spreiding van beschermde woonvormen. Momenteel zijn de plaatsen nog ongelijk verdeeld over de regio, omdat de gemeente Rotterdam alle mensen van buiten de centrumgemeenteregio opvangt in beschermde woonvoorzieningen in Rotterdam. Deze aantallen herverdelen we binnen de regio naar rato van inwoneraantal. Dat betekent voor Lansingerland een stijging van de huidige 13 naar in totaal maximaal 44 plaatsen tot 2030. In het najaar van 2019 heeft het college besloten om in gezamenlijkheid met 3B wonen 10 woningen beschikbaar te stellen voor inwoners met een indicatie voor beschermd wonen.

	2016		2017		2018		2019	
	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2
Indicaties Wmo, waarvan:	868	847	950	965	986	1049	1077	1181
• Woonvoorziening	72	79	83	90	85	103	112	127
• Hulp bij het huishouden	108	100	113	110	110	134	145	175
• Hulpmiddel	251	276	271	276	184	193	197	213
• Vervoersvoorziening	226	289	260	275	356	370	363	390
• Begeleiding	209	173	219	210	247	244	255	272
• Verblijf / Persoonlijke verzorging	2	1	4	4	4	5	5	4
Cliënten Wmo	424	444	476	492	512	552	569	611
Gem. indicaties/cliënt	2,05	1,91	2,00	1,96	1,93	1,90	1,89	1,93

Figuur 12: aantal indicaties Wmo, doelgroep volwassenen (bron: Suite4SD)

5. Volwassenen

Jasper is een jongvolwassene van 25 jaar, die nog bij zijn ouders thuis woont. Hij kampt met diverse irreële angsten. Hij ontvangt daarom 5 uur per week professionele begeleiding aan huis (vanuit de Wmo), in afwachting van poliklinische behandeling (vanuit de Zvw). Vanwege de lange wachttijd voor behandeling loopt zijn angst op. Hij wordt zelfs suïcidaal. Het gezin raakt in crisis en een crisisopname volgt.

Na de opname gaat Jasper terug naar huis en blijft hij op de wachtlijst voor een poliklinische behandeling. Ondertussen krijgt hij thuis begeleiding, gericht op structureren en reflecteren. Helaas is de volgende belangrijke stap naar dagbesteding, school of werk niet haalbaar zo lang behandeling uitblijft.

Ggz: een complex veld

De geestelijke gezondheidszorg is een complex veld. Dit hangt samen met de aard van de problematiek: deze wisselt in zwaarte en is niet altijd duidelijk vast te stellen. Daarom is een juiste afstemming tussen betrokken professionals³ noodzakelijk.

De afstemming is moeilijk door de schotten tussen de wetten en daarmee de financiële versnippering (de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet). Ook zien we dat er niet altijd aansluiting is tussen de kliniek en de polikliniek, zoals ook in de landelijke media wordt belicht, kent de ggz kent lange wachttijden. Zo komt het dus voor dat een inwoner de kliniek verlaat en vervolgens op de wachtlijst staat voor poliklinische behandeling. Daardoor mist de continuïteit van de behandeling en zet een

inwoner soms ongewild en onvermijdelijk een stap achteruit. We zetten ons daarom in voor betere aansluiting en samenhang van de gehele keten.

Inwoners voor wie een multidisciplinaire aanpak nodig is

Voor inwoners met ernstige problematiek op meerdere levensgebieden kent Lansingerland het team Sluitende Aanpak, waarin verschillende disciplines vanuit de gemeente en externe disciplines vertegenwoordigd zijn, zoals de woningbouwcorporatie, de wijkagent en de GGZ. Het team zoekt een individuele aanpak voor mensen met trauma's, mensen met GGZ-problematiek, mensen met problematisch middelengebruik, huiselijk geweld situaties, horders (mensen met verzamelwoede), etc. In veel gevallen is er ook sprake van schuldenproblematiek. Ook vechtscheidingsproblematiek komt voor binnen de sluitende aanpak. Wanneer sprake lijkt van een oudere inwoner met geheugenproblematiek, legt de coördinator sluitende aanpak contact met de ouderenadviseur van Welzijn Lansingerland. Het team sluitende aanpak werkt met het handboek sluitende aanpak. In het najaar van 2019 is het nieuwe handboek sluitende aanpak vastgesteld. Een toevoeging in de nieuwe versie van het handboek zijn de bouwstenen voor de persoonsgerichte aanpak.

In 2019 heeft het team sluitende 67 behandeld. Doorgaans is de helft van de casussen is oplosbaar en sluiten we binnen een jaar af. Ongeveer 20% betreft langdurige en terugkerende casussen, waar we soms jarenlang aan werken met inzet van verschillende vormen van ondersteuning en waar we de aanpak niet sluitend krijgen. Zoals ook in de jaarrapportage 2018 benoemd blijft gelden dat het bij situaties waarbij sprake is van GGZ problematiek

ingewikkeld om snel tot een adequate, en bij voorkeur gezamenlijk gedragen, oplossing te komen. De wachtlijsten in de ggz spelen hier een belangrijke rol in. Het zorgt vaak voor het opstropen van de problematiek.

Een andere doelgroep waarbij vaak sprake is van multiproblematiek, zijn de statushouders. In het najaar van 2018 ging de 'Tandem Nieuwkomers' van start, een specifiek aanbod voor deze doelgroep. In 2019 hebben we de pilot voortgezet en uitgebreid. Huishoudens die na 1,5 jaar begeleiding van Vluchtelingenwerk nog niet zelfredzaam waren en te maken hadden met verschillende hulpvragen, kwamen in aanmerking voor begeleiding van Humanitas Lansingerland. In 2019 is er via Tandem nieuwkomers aan 40 huishoudens extra begeleiding geboden. De pilot is ook de landelijke Humanitas organisatie niet ontgaan: in 2019 won de pilot de 'Helemaal Humanitas Prijs'.

Voortgang van de beleidsaccenten

Beleidsaccent 'Werken aan werk'

Ook in 2019 werkten we vanuit dit accent aan het versterken van de inzet van werkgevers voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze inzet van werkgevers noemen we social return on investment (SROI). Ook in 2019 adviseerde onze SROI-adviseur verschillende werkgevers over de mogelijkheden van sociaal ondernemerschap. Daarnaast versterkten we in 2019 onze regionale samenwerking op dit gebied. Dit leverde diverse regionale SROI-projecten op. Een mooi voorbeeld hiervan is de samenwerking met diverse groenbedrijven in de regio, waardoor we nu regionaal over werkplekken beschikken voor inwoners met een arbeidsbeperking.

Voor het andere onderdeel van het accent 'Werken aan werk' werkten onze participatieconsulenten samen met diverse scholen voor praktijk- en speciaal onderwijs. Onderwijsprofessionals konden bij onze consulenten terecht

voor hulp en ondersteuning bij de toeleiding naar werk van hun leerlingen. Daarnaast brachten we in 2019 in kaart op welke scholen onze Pro- en Vso-leerlingen zitten en selecteerden we op basis daarvan 17 scholen voor een intensieve samenwerking. Deze scholen gaan we in 2020 actief benaderen en onze ondersteuningsmogelijkheden bij hen onder de aandacht brengen. Voorbeelden van gemeentelijke voorzieningen voor deze doelgroep zijn loonkostensubsidie en jobcoaching.

Beleidsaccent 'Grip op geld'

Met het accent 'Grip op geld' hebben we de drempel tot het vragen van hulp bij financiële problemen op verschillende manieren verlaagd. We hebben op 18 basisscholen activiteiten op het gebied van financiële educatie aangeboden. Hiermee bereikten we 81% van alle basisschoolleerlingen in Lansingerland. Voorbeelden van de financiële educatie zijn: lesmateriaal van 'Wijzer in Geldzaken', gastlessen van 'Bank voor de Klas', project Eurowijs van SNS Bank, gastlessen door preventiemedewerkers van PLANgroep en ouderbijeenkomsten over financiële opvoeding. Daarnaast maakten 5 VO-scholen gebruik van ons aanbod aan financiële educatie voor hun leerlingen. Dit aanbod bestond uit de theateervoorstelling 'Rijk' van theatergroep PLAYback, aangevuld met gastlessen middels het begrotingsspel Cash Balance. In totaal zijn hiermee 650 VO-leerlingen bereikt.

Ook in 2019 vierden we de Week van het Geld in Lansingerland. Op 25 maart 2019 openden onze wethouders de Week van het Geld feestelijk op drie verschillende basisscholen: Anne Frank in Bleiswijk, Prinses Maxima in Berkel en Rodenrijs en de Boterdorp in Bergschenhoek.

Het gebruik van Startpunt Geldzaken van NIBUD steeg in 2019 van 60 naar ruim 110 inwoners. Deze inwoners maakten via de website van Startpunt Geldzaken een geldplan. Geldplannen geven houvast bij concrete financiële stappen,

³ Denk aan: huisarts, behandelaar (bijvoorbeeld psychiater/psycholoog), begeleider, bemoeizorgmedewerker

5. Volwassenen

maar helpen ook wanneer iemand (bijna) geld tekort komt. De toename in het gebruik is duidelijk het resultaat van gerichte communicatie over dit onderwerp.

Ondanks deze mooie resultaten zien we nog steeds dat er veel schaamte is om hulp te vragen bij financiële problemen. Mede daarom voerden we vanuit het accent ‘*Grip op geld*’ in 2019 oriënterende gesprekken met meerdere partijen over het doorgeven van signalen van geldproblemen.

Vooruitblik 2020

- Ook in 2020 werken we volgens ons uitvoeringsplan voor re-integratie en participatie ‘*Werken Werkt!*’ volgens de uitgangspunten: Preventie van nieuwe uitkeringen, Inzet voor werkgevers, Maatwerk voor inwoners en Duurzame matches. Daarnaast besteden we in 2020 extra aandacht aan arbeidsbeperkten. We maken een addendum op uitvoeringsplan ‘*Werken Werkt!*’, waarin we de focus leggen op een actieve benadering van inwoners met een arbeidsbeperking. Op deze manier zorgen we ervoor dat het gebruik van de participatie- en re-integratievoorzieningen voor deze doelgroep toeneemt.
- In 2020 zijn de voorbereidingen op de nieuwe Wet inburgering in volle gang. We werken aan een beleidsplan, de inkoop van de diverse inburgeringsvoorzieningen en bereiden onze medewerkers hierop voor. Vooralsnog zien we dat de nieuwe Wet inburgering mooie kansen biedt voor onze inburgeringsplichtige inwoners. We verwachten dat zij door de verbinding van inburgering en re-integratie sneller volwaardig mee kunnen doen in onze samenleving.
- Het gebruik van onze inkomensondersteunende voorzieningen neemt naar verwachting in 2020 nog verder toe. We zetten namelijk met communicatiemiddelen in

op maximalisering van het bereik van deze voorzieningen voor de doelgroep met een laag inkomen. Ook verkennen we de mogelijkheid om voor inwoners met een bijstandsuitkering automatische kwijtschelding van gemeentelijke belastingen te organiseren. Op deze manier ontzorgen we deze kwetsbare doelgroep van onnodige administratieve handelingen.

- In verband met de toegenomen aandacht voor vroegsignalering, waaronder de uitbreiding van signaalpartners, verwachten we dat er een verschuiving van formele schuldhelpverlening naar informele trajecten plaatsvindt. Naar verwachting krijgen de samenwerkingen met de nieuwe signaalpartners in 2020 vorm. Op deze manier kunnen we nog meer inwoners zo snel mogelijk helpen bij geldproblemen en voorkomen we probleemverergering.
- Vanaf 1 januari 2020 is de wet verplicht ggz van toepassing. Deze wet vervangt de wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) en geeft de gemeente meer verantwoordelijkheden en mogelijkheden om inwoners ambulant en preventief hulp te bieden. Deze mogelijkheden zijn er voor inwoners met ernstige psychische aandoeningen die niet vrijwillig zorg accepteren. Het uitgangspunt van de wet is om verplichte zorg zo kort als mogelijk en zo lang als noodzakelijk in te zetten. In 2019 hebben we ons voorbereid op deze wet. In 2020 volgen we hoe dit verloopt en of het ingeregelde proces nog om bijstelling vraagt.
- Vanaf 2020 zijn take care (begeleiding light) en huishoudelijke mantelzorghulp maatwerkvoorzieningen. Dit neemt een verandering in de toeleiding en in de samenwerking tussen betrokken partijen met zich mee. In 2020 monitoren we hoe de inzet van take care verloopt. Waar nodig passen we het proces of de beleidsregels aan. •

Mevrouw J. meldt zich bij Kwadraad met burn-out achtige klachten. Zij is naast echtgenote, ook moeder van 3 kinderen in de basisschool leeftijd. Ze wil graag van haar klachten af.

In de gesprekken werd duidelijk dat mevrouw in haar jeugd zich niet gezien voelde door haar ouders. Ze ging daardoor overcompenseren en dat resulteerde in perfectionisme op alle leefgebieden; in het gezin, in de kerk, in haar huishouden, in sociale contacten, als op haar werk. Dat leidde uiteindelijk tot lichamelijke en burn-out achtige klachten.

Mevrouw werd zich bewust van haar drijfveer om het graag goed te willen doen en heeft geleerd om de lat minder hoog te leggen, meer ontspanningsmomenten in te bouwen en kritisch te zijn over wat zij wel of niet oppakt in haar werk en in het gezin. Doordat ze nu in staat is om haar grenzen aan te geven zijn de burn-out klachten afgenomen. Zij is weer in staat om van het leven te genieten.

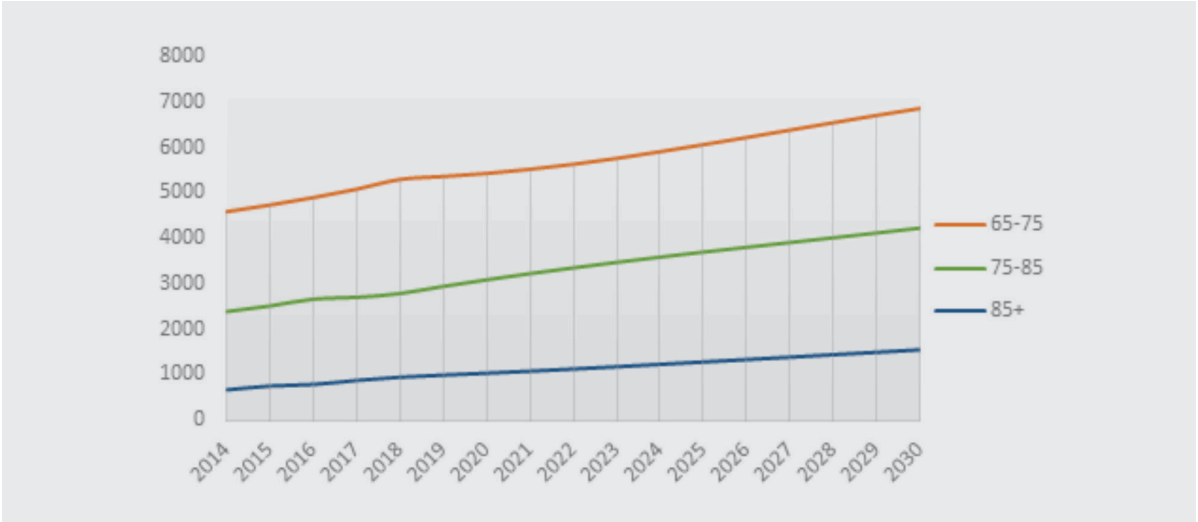
6. Ouderen

Samenvatting

- We bereiden ons voor op een grotere groep ouderen die zelfstandig thuis woont, met aandacht voor diversiteit in de aanpak.
- We continueren ons aanbod aan ondersteuning, maar we verleggen ons accent naar preventie.
- Ouderen doen een toenemend beroep op Wmo maatwerkvoorziening: de lage eigen bijdrage speelt een belangrijke rol in de mate van stijging.
- Een passende woning en woonomgeving zijn van invloed op het zo lang mogelijk veilig en vitaal thuis wonen: bijsturen op de woningmarkt is nodig

Zo lang mogelijk zelfstandig wonen is niet alleen een opdracht vanuit het rijk, maar ook de wens van het overgrote deel van de ouderen. Voor vitale ouderen, inwoners in de leeftijdscategorie van 65 tot rond de 80 jaar, is dat geen enkel probleem. Zij zijn mobiel, hebben vrienden, passen op kleinkinderen en gaan op vakantie. Het overgrote deel beschikt daarbij over voldoende financiën om een prettig leven te leiden. De problemen starten meestal als er sprake is van functieverlies, een proces dat vaak sterker naar voren komt vanaf de leeftijd van 80 jaar. Voor die tijd is het de gewoonste zaak van de wereld om een bril te komen bij afname van het zicht of een gehoorapparaat bij beginnende doofheid. Het wordt lastiger als de mobiliteit afneemt en de afhankelijkheid toeneemt. Niet meer met de bus kunnen, moeite hebben met huishoudelijke klussen tot volledig regieverlies, tasten de autonomie aan en leiden tot een noodzaak om hulp van anderen in te roepen. Hulp van familie en burens, hulp van vrijwilligers tot professionele hulp.

Figuur 13: Ontwikkeling van het aantal ouderen in Lansingerland tot 2030

Het zo lang mogelijk behouden van autonomie vraagt om meer aandacht voor preventie.

De theorie van de positieve gezondheid van Machteld Huber richt zich met name op de preventiekant: mentaal en lichamelijk welbevinden, zingeving en meedoen in de samenleving dragen bij aan het positief ervaren van gezondheid. En wie zich gezond voelt, blijft langer zelfstandig. We hebben daarom in 2019 een start gemaakt met een plan om het langer thuis wonen mogelijk te maken. We hebben daarvoor ook gebruik gemaakt van een groep inwoners van Berkel-Noord tussen de 60 en 70 jaar. Onze aanpak is opgebouwd uit de volgende vier thema's:

1. Fit & gezond, gericht op preventie en functiebehoud en op digitaal en financieel fit
2. Betrokkenheid & ertoe doen, gericht op participatie en zelforganisatie in de wijk en op zingeving en eenzaamheid

3. Wonen & woonomgeving, gericht op geschikte woningen en nieuwe woonvormen en op een aantrekkelijke en veilige woonomgeving
4. Hulp en ondersteuning, gericht op bewustwording en informatievoorziening en passende ondersteuning en ketenaanpak

Ouderen blijven lang zelfstandig wonen met een combinatie van vrij toegankelijke en maatwerkvoorzieningen

Vrij toegankelijke voorzieningen vangen veel vragen van ouderen goed op
In 2019 vonden veel ouderen hun weg naar de activiteiten en de ondersteuning van Welzijn Lansingerland en naar de maatjes van Humanitas Lansingerland.

- Welzijn Lansingerland ging bij 169 ouderen langs voor een brede uitvraag. Met het ouderenadvies bereikten ze 573 unieke

	2016		2017		2018		2019	
	H1	H2	H1	H2	H1	H2	H1	H2
Indicaties Wmo, waarvan:	1986	1965	1912	1941	2022	2047	2221	2365
• Woonvoorziening	167	177	193	205	209	212	243	273
• Huishoudelijke Ondersteuning	479	451	440	432	472	516	585	650
• Hulpmiddel	299	301	291	294	180	182	189	200
• Vervoersvoorziening	918	911	898	919	1072	1065	1124	1162
• Begeleiding	123	118	88	86	87	71	78	79
• Verblijf	0	7	2	5	2	1	1	1
Cliënten Wmo	1181	1168	1149	1166	1199	1223	1315	1381
Gem. indicaties/cliënt	1,68	1,68	1,66	1,66	1,69	1,67	1,69	1,71

Figuur 14: ontwikkeling van het aantal Wmo indicaties en cliënten ouderen (bron: Suite4SD)

- ouderen in 463 casussen/huishoudens. In 6 situaties moesten zij bemoeizorg inzetten en in 5 situaties een aanpak voor ouderens mishandeling. 62 ouderen maakten gebruik van de vrij toegankelijke dagbesteding. Ruim 450 ouderen namen deel aan de beweegactiviteiten van Welzijn Lansingerland.
- Humanitas Lansingerland koppelde in 2019 51 ouderen aan een vrijwilliger, die één keer per week / per twee weken zorgden voor aandacht, hulp en gezelligheid. Ook gaan de maatjes regelmatig met een oudere naar buiten voor een wandelingetje of bijvoorbeeld om kleding te kopen.

Ouderen maken gebruik van maatwerkvoorzieningen Wmo
De invoering van het Wmo-abonnementstarief met een eigen bijdrage van €19,- per maand

voor iedereen heeft in 2019 gezorgd voor een forse stijging van de vraag naar Wmo-maatwerkvoorzieningen. We zien dat mensen die het eerder zelf konden oplossen, zich nu eerder tot de gemeente wenden voor aanvragen voor hulp bij het huishouden en een vervoersvoorziening. Een toekenning vindt alleen plaats als de noodzaak voor die hulp is vastgesteld door de gemeente aan de hand van de brede uitvraag.

Knelpunten bij de maatwerkvoorzieningen

- Tekort aan geschikte woonalternatieven
Het aantal aanvragen voor een woonvoorziening blijft stijgen. We verstrekten in 2019 niet alleen meer maar ook grotere woningaanpassingen. Een belangrijke reden hiervoor is dat er weinig alternatieven in Lansingerland zijn. Een passende woning is moeilijk te vinden in de meeste segmenten. We hebben goede contacten met de doorstroommakelaar van 3B Wonen, maar het

6. Ouderen

aantal mogelijkheden tot doorverhuizen in de sociale sector is zeer beperkt. We zien dat mensen die een urgentie hebben en die zelf actief zoeken niet binnen drie maanden aan een volgende woning komen. Daarnaast zijn er ook nauwelijks mogelijkheden voor een huurwoning in de vrije sector. Het aanpassen van de huidige woning is dan de best passende oplossing.

- Tekort aan (geschikte) dagbesteding
Het aantal plaatsen op de (maatwerkvoorziening) dagbesteding voor ouderen met dementie en met de ziekte van Parkinson is krap. Daarnaast sluit de beschikbare dagbesteding niet altijd aan bij de behoefte. We zien meer hoogopgeleiden binnen de doelgroep. Zij zouden beter tot hun recht komen in een sociëteit-achtige setting met activiteiten als bridges dan bij de dagbesteding van de zorgboerderij. Een dergelijke voorziening is echter niet beschikbaar. Deze mensen, of hun mantelzorgers kiezen dan soms liever voor om thuis te blijven. Dat verhoogt de druk op de mantelzorger flink.

Vraag om hulp bij het huishouden neemt toe en vraag om begeleiding neemt af met de jaren

De uitsplitsing in leeftijd (tabel 6) laat zien dat de verschillen tussen jongere en oudere ouderen vooral zitten in begeleiding en hulp bij het huishouden. Het aantal aanvragen voor hulp bij het huishouden neemt toe naarmate de leeftijd stijgt, terwijl het aantal aanvragen voor begeleiding juist afneemt. De verklaring voor de toename van de behoefte aan hulp bij het huishouden is in lijn met het oplopend functieverlies bij het ouder worden. De afname van de vraag naar begeleiding houdt mogelijk verband met de laagdrempelige beschikbaarheid van Take Care. Aangezien we van Take Care vanaf 1 januari 2020 een maatwerkvoorziening (begeleiding light) maken, zou het aantal aanvragen begeleiding in 2020 kunnen oplopen, met name voor de oudere doelgroep.

Leeftijdscategorie	Unieke cliënten	Indicaties
1. Ouderen onder 80 jaar	812	1323
Begeleiding	41	70
Blijverslening	1	1
Huishoudelijke Hulp	252	296
Rolstoelvoorziening	103	128
Vervoersvoorziening	617	685
Woonvoorziening	113	143
2. Ouderen ouder dan 80 jaar	791	1281
Begeleiding	18	37
Financieel tegemoetkoming	1	1
Huishoudelijke Hulp	410	438
Rolstoelvoorziening	76	89
Verblijf	1	1
Vervoersvoorzieningen	513	568
Woonvoorziening	112	147
Eindtotaal	1473	2604

Figuur 15: indicaties en cliënten Wmo ouderen in 2019 verdeeld naar subcategorie leeftijd (bron: Suite4SD)

Resultaten in de toegang: kortere doorlooptijden en meer samenwerking met specialisten van buiten

In 2019 hebben we flink ingezet op het verkorten van de doorlooptijden. Dat is op dit moment nog niet goed zichtbaar omdat er tegelijkertijd een wachtlijst ontstond door de toename in het aantal aanvragen. We denken dat de verkorting in de doorlooptijden beter zichtbaar zal zijn in 2020. De inkorting van de doorlooptijd is te danken aan de uitbreiding van bevoegdheden en de deskundigheidsbevordering van de consultants. Daarnaast is er sprake van meer vertrouwen in de expertise van verschillende externe specialisten. Zij worden daarom vaker ingezet voor het beoordelen van

de situatie. Dat maakt dat de consultants zelf ook zichtbaarder zijn voor externe partijen. Dit geldt niet uitsluiten, maar wel voor het grootste deel voor ouderen met een hulpvraag.

- De consultants zijn in 2019 gebrevetteerd voor hulp bij het huishouden en voor alle vervoersvoorzieningen. Daarmee kunnen zij de hulp direct (zonder toets moment) inzetten als zij de noodzaak hebben vastgesteld.
- De consultants zijn verder getraind in het herkennen van psychische kwetsbaarheid en dementie.
- De consultants zijn getraind in een betere uitvraag aan het expertteam. Hierdoor is het voor bijvoorbeeld een arts van het expertteam duidelijker waar de consultant antwoord op zoekt.
- We maken beter gebruik van de ergotherapeut. Deze kan bijvoorbeeld goed in kaart brengen wat iemand nodig heeft die vanuit een revalidatiehuis naar huis gaat. Er is dan geen extra uitvraag nodig.
- Ook Medipoint (verstreekt hulpmiddelen) kan de situatie goed in kaart brengen. Ze zijn bijvoorbeeld goed deskundig in de passing van rolstoelen. Dat versnelt het proces van levering.
- We werken aan meer ruimte voor de case-managers dementie. Zij gaan bijvoorbeeld in 2020 aan de slag met het ondersteuningsplan dat we bij de toegang gebruiken.
- Een knelpunt blijft de moeizame samenwerking met de huisartsen. Daarom staat de verbetering van de samenwerking in 2020 hoog op de agenda.

Het accent 'Intergenerationeel wonen met passende woningen': de resultaten van 2019

In 2019 hebben we zowel praktische als beleidsmatige resultaten geboekt met het accent. We hebben inwoners en maatschappelijke partners betrokken bij de prioritering in thema's en bij de uitvoering van een aantal voornemens.

Uitvoering van de uitkomsten van het Parelduiken in Bleiswijk in november 2018

Eind 2018 hebben we inwoners van Bleiswijk op straat gevraagd naar hun tips om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven in hun wijk. Hun antwoorden zijn samen te vatten in drie thema's: bewegen in de buitenruimte, veilig buiten en ontmoeten. We hebben in 2019 uitvoering gegeven aan de tips.

Bewegen in de buitenruimte

We hebben met een aantal mensen het huidige aanbod in Bleiswijk besproken. Het beeld is dat Bleiswijk al een divers en ruim aanbod heeft, maar dat we dit beter in beeld moeten brengen. We leggen deze vraag neer bij de sportcoaches die in april 2020. Zij maken namelijk een website met al ons beweegaanbod: [Lansingerlandbeweegt.nl](https://lansingerlandbeweegt.nl)

Ontmoeten

In 2019 trof Welzijn Lansingerland de voorbereidingen voor de start van een nieuwe activiteit op het gebied van ontmoeten in Bleiswijk. Het thema van de activiteit is zingeving. We verwachten dat deze activiteit aansluit op een behoefte van een deel van de Bleiswijkers dat zich niet aangesproken voelt door het huidige activiteitenaanbod van Welzijn Lansingerland. Eind 2019 zijn we gestart met de vraag hoe we het erfgoed van Bleiswijk beter kunnen benutten voor het verbinden van inwoners. We werken daar in 2020 verder aan.

Veilig buiten

In december 2019 vond een schouw plaats in het centrum van Bleiswijk om de toegankelijkheid en veiligheid van het centrum te bekijken vanuit het perspectief van inwoners met een rolstoel, scootmobiel of rollator. Door het slechte weer was de opkomst niet groot, maar de schouw heeft zeker inzicht gegeven in een aantal moeilijke verkeerssituaties. Concreet heeft de schouw geleid tot de volgende punten:

6. Ouderen

- Er komt een oversteek op de Dorpstraat tussen Albert Heijn en Bakker Ammerlaan;
- We vragen winkeliers om aandacht te hebben voor het vrij houden van de stoelen en hier geen obstakels te plaatsen;
- We hebben de provincie doorgegeven dat het verkeerslicht voor voetgangers bij de oversteek van de N209 bij de Hoekeindseweg te kort op groen staat. We monitoren de opvolging van dit signaal.

Meer algemeen liet de schouw zien dat het langer thuis wonen niet alleen iets vraagt van de woning en hulp en ondersteuning thuis, maar ook iets vraagt van de inrichting en het onderhoud van onze buitenruimte.

“Hoe oud bent u in 2030?” in Berkel Noord
Berkel Noord is één van de sterkst vergrijzende gebieden van Lansingerland in de komende jaren. Daarom hebben we alle inwoners tussen de 60 en 70 jaar (de aankomende ouderen) gevraagd wat zij nodig hebben om in 2030 nog goed in hun wijk te kunnen wonen. Waar liggen de prioriteiten? De uitkomsten van de bijeenkomst hebben geleid tot de vier thema's voor het plan Langer thuis in Lansingerland. In 2020 werken we dit verder uit. We laten de deelnemers aan de bijeenkomst weten wat we met de uitkomsten gedaan hebben en hoe we hen daarbij betrekken.

De Woonwaaier als instrument voor bewustwording van eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden om langer zelfstandig te blijven

In oktober 2019 zijn we gestart met het ontwikkelen van de woonwaaier. De woonwaaier bevat tips en trics om veiliger en met gemak thuis te blijven wonen. Samen met onder andere de ouderenbonden, Welzijn Lansingerland en de brandweer zijn we gekomen tot de juiste opbouw en inhoud van de woonwaaier. Daarnaast hebben deze partijen het op zich

genomen om de woonwaaier te verspreiden onder de vitale ouderen, omdat zij menen dat het individueel aanbieden ervan helpt om jongere ouderen beter bewust te maken van de eigen verantwoordelijkheid voor het langer zelfstandig thuis wonen. De verwachting is dat we de woonwaaier vanaf het voorjaar 2020 verspreiden.

Wonen voor ouderen

Zelfstandig thuis wonen en het verblijf in een verpleeghuis zijn twee uitersten. Door ontwikkelingen als het scheiden van wonen en zorg en het langer thuis wonen, ontstaat een landschap waarin inwoners, projectontwikkelaars, corporaties en zorgondernemers op zoek gaan naar nieuwe initiatieven voor wonen en zorg. Waar voorheen de mogelijkheid bestond om te wonen in een verzorgingshuis blijven ouderen nu langer thuis wonen en gaan zij in een laatste fase over naar een verpleeghuis. Diverse partijen zoeken naar initiatieven tussen het zelfstandig thuis wonen en het verpleeghuis.

Voortgang pilot Huize Sint Petrus

Samen met Zorgkantoor DSW en Laurens Zijn we in 2018 gestart met het zelfstandig wonen in Huize Sint Petrus. Inmiddels wonen 56 ouderen met elkaar samen binnen de veilige setting van Huize Sint Petrus. Ze betalen naast huur een bijdrage voor de hulp bij het huishouden en een bijdrage voor welzijnsactiviteiten. Vanuit de gemeente garanderen we hulp bij het huishouden voor elke wooneenheid. Laurens voert dit uit. Daarnaast ontvangt Welzijn Lansingerland een subsidie voor de ondersteuning van het welzijn. In eerste instantie vond dat plaats in de huiskamers waar de bewoners gebruik van maken. In 2019 lieten de bewoners echter weten dat zij de welzijnsbijdrage niet meer wilden betalen, omdat niet iedereen gebruik maakte van het aanbod. We hebben besloten de welzijnsbijdrage te laten vervallen. We hebben

Welzijn Lansingerland gevraagd hun activiteiten te verplaatsen naar een ruimte binnen het huis, die ook toegankelijk is voor wijkbewoners. Daarnaast hebben we hen gevraagd om meer de verbinding te leggen met de buurt en de activiteiten die daar al plaats vinden. Hiermee maken we de eerste stappen naar een steunpunt in de wijk.

Verkenning woon- zorgopgave voor ouderen

In 2019 voerden we een verkenning uit naar de woon-/zorgopgave voor kwetsbare doelgroepen in Lansingerland. De uitkomst van de verkenning voor de doelgroep ouderen was dat de opgave zich richt op twee sporen:

1. **Zelfstandig thuis in de wijk**
De mogelijkheden om veilig en met gemak zelfstandig thuis te wonen nemen toe. Ook bestaat er een groep die ervoor kiest om (tijdig) naar een gelijkvloerse woning te verhuizen. We zien dat Lansingerland vooral een ruime voorraad gezinswoningen heeft en dat het aanbod aan gelijkvloerse woningen in Lansingerland beperkt is. Dit betekent iets voor de reguliere woonopgave. Hier kunnen we onder meer bij de ontwikkeling van Wilderszijde op inspelen met flexibele bouw.
2. **Sturen op continuïteit in kwaliteit en beschikbaarheid van zorg**
We zien dat ook initiatieven ontstaan die wonen en zorg combineren. Inwoners betalen bij deze voorziening zelfstandig de huur en ontvangen daarnaast ontvangen daarnaast zorg georganiseerd door de voorziening zelf. De locaties Dagelijks Leven en Villa Berckendaal zijn hier een voorbeeld van. Deze kleinschalige locaties spreken inwoners aan. Toch zien we ook een risico bij deze voorziening. Met de uitbreiding van het aantal woon-/zorginitiatieven bestaat ook de kans op versnippering van het zorgaanbod. In de basis is dit geen bezwaar. We zien het wel als onze taak te waarborgen

dat continuïteit in kwaliteit en beschikbaarheid van de zorg blijven bestaan. We willen dat Lansingerland een geschikt aanbod voor wonen met zorg heeft, in een geschikte omgeving.

Vooruitblik 2020: Actieplan Langer thuis in Lansingerland

In 2020 starten we met de uitvoering van de vier thema's van ons plan om langer thuis te kunnen blijven wonen in Lansingerland. We blijven uiteraard de hulp en ondersteuning bieden zoals we dat nu al doen, maar we verleggen het accent naar de preventieve thema's. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat het langer thuis wonen niet alleen een opgave is voor de gemeente, maar dat het hier gaat om een brede gemeenschappelijke opgaven waar we maatschappelijke partners, bedrijfsleven, verzekeraars en allerlei andere partijen daarbij nodig hebben.

- Bijeenkomst Bergschenhoek
- Verder aanscherpen werkwijze in de toegang
- Afwegingskader begeleiding vrij toegankelijk en maatwerk
- Pilot rond ouderenwoningen Hergerborch met DSW
- Wooninitiatieven

7. Toezicht & monitoring

Samenvatting

- De inzet van eigen toezichthouders op rechtmatigheid leidde al tot eerste concrete resultaten
- De tevredenheid van cliënten over de geboden dienstverlening is voor het hele sociaal domein toegenomen.
- Jongeren en hun ouders zijn ten opzichte van eerdere jaren minder tevreden over de mate waarin we de doelen uit de ondersteuningsplannen realiseren

Toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid

We plukten de eerste vruchten van onze verstevigde inzet op toezicht op rechtmatigheid
Vanaf 2019 zetten we steviger in op toezicht op rechtmatigheid en vanaf eind 2019 werkten we voor het eerst met eigen toezichthouders, in dienst bij onze gemeente.

Het toezicht op rechtmatigheid bestaat voor de Participatiewet uit het houden van toezicht op bestaande uitkeringen en uit 'toezicht aan de poort'. Vanaf q4 2019 onderzochten we met het 'toezicht aan de poort' 16 nieuwe uitkeringsaanvragen. Van deze 16 onderzochte uitkeringsaanvragen werden 10 aanvragen niet toegekend naar aanleiding van de onderzoeksresultaten. Daarnaast beëindigden of wijzigden we in 2019 7 uitkeringen na een onderzoek door onze toezichthouder rechtmatigheid. In 2 van deze situaties legden we een vordering op vanwege fraude of schending van de inlichtingenplicht.

Voor de Wmo en de Jeugdwet bestaat het toezicht op rechtmatigheid uit het houden van toezicht op fraude met Wmo- en Jeugdvoorzieningen. In 2019 was er veel media-aandacht over de onderwerpen 'pgb-fraude' en 'zorgcowboys'. Wij volgden deze berichtgeving nauwgezet en werkten regionaal samen aan kennisdeling over dit relatief nieuwe werkgebied. Vanaf Q4 startte onze toezichthouder rechtmatigheid met 1 onderzoek naar fraude met Wmo-voorzieningen en 2 onderzoeken naar fraude met Jeugdwet-voorzieningen. Deze onderzoeken lopen door in 2020.

Vanaf 2020 evalueren we de uitvoering van het integrale beleid voor toezicht en handhaving.

7. Toezicht & monitoring

Voor het toezicht op kwaliteit maken we gebruik van externe toezichthouders
Ons toezicht op de kwaliteit van de Wmo-voorziening Beschermd Wonen kopen we in bij GGD Rotterdam-Rijnmond. Naar aanleiding van onderzoeksresultaten in 2018 over onze Beschermd Wonen-voorziening troffen we in 2019 maatregelen, waardoor de kwaliteit van onze beschermd wonen voorziening geborgd is. Het toezicht op de kwaliteit van alle overige Wmo-voorzieningen kopen we in bij GGD-Haaglanden. In 2019 werkten deze toezichthouders aan het versterken van samenwerkingen in de toezichtketen, waaronder de samenwerking met de diverse inkoop/contractmanagement-overleggen van gemeenten. Dit is een positieve ontwikkeling, omdat de signalering door contractmanagers én de opvolging van onderzoeksresultaten op deze manier verbetert.
De Inspectie Gezondheid en Jeugd (IGJ) voert het toezicht uit op de kwaliteit van Jeugdvoorzieningen. Dit volgt uit de Jeugdwet.

Monitoring van de kwaliteit aan de hand van Kritische Prestatie Indicatoren
Bij het beoordelen van de kwaliteit van de namens ons geleverde ondersteuning kijken wij naar de drie algemene ‘Kritische Prestatie Indicatoren’ (KPI’s):
1. Cliënttevredenheid
2. Doelrealisatie
3. Wachttijden

Factsheet cliënttevredenheid

Clienttevredenheid	De tevredenheid van cliënten met de geboden dienstverlening			
	Jeugdwet	2019	2018	2017
	Ik weet waar ik moet zijn als kind hulp nodig heeft (bron: CEO)	77%	71%	72%
	Altijd/vaak met respect behandeld door hulpverleners (bron: CEO)	95%	93%	93%
	Verschillende organisaties werken altijd/vaak goed samen (bron: CEO)	65%	39%	58%
	Wmo			
	Tevredenheid kwaliteit ondersteuning (bron: CEO)	84%	85%	83%
	Er is samen met mij naar oplossingen gezocht (bron: CEO)	88%	71%	78%
	Participatie			
	Rapportcijfer voor dienstverlening van Werk en Inkomen (score 1-10)	6,9	6,8	-
	Rapportcijfer voor dienstverlening door de klantmanagers/consulenten	7,5	6,7	-
	Stelling: ‘de schuldhulpverlener luistert goed naar mij’ (score 1-5)	- ⁴	3,74	-

Figuur 16: Factsheet cliënttevredenheid

⁴ Niet onderzocht in 2019

Factsheet doelrealisatie

Met de factsheet doelrealisatie geven we een beeld van de mate waarin we de doelen, zoals omschreven in de individuele integrale ondersteuningsplannen daadwerkelijk realiseren.

Doelrealisatie	De mate waarin we de doelen zoals omschreven in de ondersteuningsplannen realiseren			
	Jeugdwet	2019	2018	2017
	Uitval hulp Basis GGZ	- ⁵	12%	11%
	% positieve gedragsverbetering door hulp (bron: CEO, gecorrigeerd)	53%	62%	76%
	% kan beter problemen oplossen door hulp (bron: CEO, gecorrigeerd)	48%	53%	71%
	Wmo			
	% door hulp een betere kwaliteit van leven heeft (bron: CEO)	84%	77%	74%
	% die zich door hulp beter kan redden (bron: CEO)	88%	84%	80%
	Participatie			
	Aantal kandidaten uitgestroomd naar (parttime) betaald werk	101	93	108
	% kandidaten in de bijstand met parttimebaan	21%	18%	20%
	% (helemaal) eens ‘Door traject meer kans op vinden van een betaalde baan’	66%	61%	-

Figuur 17: Factsheet doelrealisatie

Factsheet wachttijden

Bij de monitoring geven wij speciale aandacht aan de elementen uitval (ingezette ondersteuningstrajecten die tussentijds afgebroken worden) en wachttijden (de tijd die verstrijkt tussen het vaststellen van de indicatie en de start van de behandeling).

⁵ bij het opstellen van de jaarrapportage was deze informatie over 2019 nog niet beschikbaar.

7. Toezicht & monitoring

Uitval/wachttijden	Wachttijden (de tijd die verstrijkt tussen het vaststellen van de indicatie en de start van de behandeling) en uitval (ingezette ondersteuningstrajecten die tussentijds afgebroken worden)			
	Jeugdwet	2019	2018	2017
	% uitval en voortijdig afgesloten trajecten	6%	2,6%	11%
	Retrospectieve gem. wachttijd cliënten spec. jeugdhulp Q4 (weken)	4,2	5,9 weken	6,3 weken
	Huidige gem. wachttijd cliënten spec. Jeugdhulp perceel E (weken)	3	2,6	4,5
	% kind/ouders zijn altijd/vaak snel geholpen (bron: CEO)	60%	64%	64%
	Wmo			
	Tijd tussen indicatie en start behandeling	22 dagen	20 dagen	-
	% uitval en voortijdig afgesloten trajecten	1%	5%	-
	% ik werd snel geholpen (Bron: CEO)	65%	65%	72%
Participatie				
	De wachttijden bij de balie/receptie	7,1	7,4	-
	% tijdig aangeboden schuldhulpverleningstrajecten	100%	100%	100%
	Rapportcijfer tijd tussen intake gesprek en ontvangst beschikking	6,5	6,7	-

Figuur 18: Factsheet wachttijden en uitval

Vooruitblik 2020

Vanaf 2020 is ons beleid voor toezicht en handhaving geïmplementeerd en zijn onze toezicht-houders rechtmatigheid volledig ingewerkt. Het aantal onderzoeken naar rechtmatigheid neemt hierdoor in 2020 toe, waardoor we meer fraude stoppen en voorkomen in het sociaal domein. Daarnaast evalueren we in 2020 de uitvoering van ons toezicht op kwaliteit van Wmo-voorzienin-gen. Indien nodig scherpen we de regionale contractafspraken met GGD Haaglanden naar aanlei-ding hiervan aan.

Gezien het belang dat wij hechten aan de ervaringen van onze inwoners en deze willen gebruiken om onze dienstverlening te verbeteren, richten we ons op doorontwikkeling van onze cliënter-varingsonderzoeken. In 2020 verkennen we de mogelijkheden van ‘continu meten’, waarbij we vaker in het jaar een cliëntervaringsonderzoek uitzetten onder de inwoners die op dat moment een nieuwe indicatie hebben. Dit is een wijziging ten opzichte van onze huidige aanpak, waarbij we één keer per jaar een steekproef houden onder alle inwoners die een indicatie hadden in het voorgaande jaar. De huidige aanpak levert soms verwarring op en minder betrouwbare gegevens, omdat we ook inwoners vragen naar ervaringen van een relatief lange tijd terug. ●

Bijlage Financiën

De primaire verantwoording over de financiële realisatie van het sociaal domein vindt plaats via de reguliere Planning- en Control cyclus, in dit kader de jaarrekening 2019. In deze paragraaf geven wij een samenvatting van de inhoud van deze jaarrekening.

Overzicht Sociaal Domein 2019

In 2019 was er net als in 2018 sprake van een tekort op het sociaal domein. Dit tekort was met 3,6% van de totaal gesaldeerde begroting (€ 1,1 miljoen) groter dan in 2018 (0,8%). Dit werd met name veroorzaakt door het tekort binnen het beleidsveld jeugd (ruim € 1,1 miljoen). Dit tekort komt bovenop het eerdere bijramingen binnen het beleidsveld jeugd die wij in de zomernota 2019 opnamen (in totaal € 2,0 miljoen).

	Realisatie 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil 2019
Baten	9.092	9.046	9.127	81
Lasten	35.816	39.016	40.597	1.490
Saldo	-26.724	-30.061	-31.047	-1.409
Ontrekkingen reserves	99	5	0	-5
Toevoegingen reserves	13	84	84	0
Mutatie reserves	86	-79	-84	-5
Resultaat	-26.638	30.166	31.263	-1.098

Beleidsveld Samenleving

Wat heeft het gekost?

		Realisatie 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil 2019
B04.1 Samenleving	Baten	5	5	3	2
	Lasten	742	1.743	1.528	221
Mutatie Reserve		-	-71	-71	0
	Saldo	737	-1.809	-1.589	-219

Waar zitten de financiële afwijkingen? (bedragen * € 1.000,-)

69 (-)	Deze overschrijding wordt veroorzaakt door extra kosten voor onderzoek en doorontwikkeling van het sociaal domein. Deze overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele en niet vooraf geraamde kosten voor de 3D monitor en het uitvoeren van het ‘pareto-onderzoek’ in het kader van de Transformatieopgave Jeugdhulp.
212 (+)	Onder deze FCL vallen 8 beleidsaccenten. De grootste afwijkingen zijn te vinden onder de volgende accenten: • ‘Elk kind een kans’ (€ 114.000 overschot): Dit overschot wordt deels veroorzaakt doordat de kosten op andere beleidsaccenten in dit FCL geboekt zijn. Ook is een deel van het budget is niet uitgegeven omdat het lastig blijkt om nieuwe initiatieven tot uitvoering te laten komen. Er is meer tijd nodig om de beoogde doelgroep daadwerkelijk te kunnen bereiken. • ‘De Leraar trekt aan de bel’ (€ 27.000 overschot): In 2019 hebben voorbereidingen plaatsgevonden voor de Jeugdcoach op School, die vanaf 2020 start. De inspanningen en voorbereidingen voor dit accent betroffen met name intensiveren van samenwerking van betrokken partijen en dit kost geen geld. • ‘Pubers in de spotlights ’ (€ 28.000 overschot): Naar aanleiding van de resultaten van een zienswijzetraject hebben wij in het najaar van 2019 geen nieuwe chill-plekken ingericht, hierdoor is een deel van het hiervoor beschikbare budget niet uitgegeven. • ‘Eenzamen aan boord’ (€ 21.000 overschot): Anders dan geraamd hebben wij in 2019 geen meldpunt eenzaamheid opgericht, omdat deze constructie te zwaar was voor het door ons ingeschatte aantal meldingen. Momenteel onderzoeken alternatieven hiervoor. • ‘Intergenerationeel wonen’ (€ 27.000 overschot): De inspanningen voor dit accent hebben in het afgelopen jaar niet geleid tot activiteiten waarvoor de begrote middelen nodig waren. De activiteiten werden in 2019 door de eigen medewerkers uitgevoerd. • Overige afwijkingen (tekort € 5.000): diverse kleinere afwijkingen.

Beleidsveld Jeugd

Wat heeft het gekost?

		Realisatie 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil 2019
B04.2 Jeugd	Baten	20	2	2	0
	Lasten	13.375	14.670	16.049	1.379
	Saldo	-13.356	-14.668	-16.047	-1.379

Waar zitten de financiële afwijkingen? (bedragen * € 1.000,-)

528 (-)	De stijging van de uitgaven wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten waarvan de zorg in een Persoonsgebonden Budget (PGB) zijn bekostigd in 2019. Deze PGB's hebben vaak betrekking op hulp aan jeugdigen met een beperking en hangt daarom samen met de overschrijding op jeugd met een beperking.
508 (-)	De stijging van de uitgaven bij jeugdigen met beperkingen wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten. Het aantal cliënten is in 2019 elk kwartaal gestegen: van 156 in het eerste kwartaal van 2018 tot 355 in het laatste kwartaal van 2019. Bijsturing van deze kostenstijgingen is een van de centrale onderdelen van de bestuursopdracht transformatie jeugdzorg.
203 (-)	Daarnaast zijn de lasten voor de zorg die is geleverd via de Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond hoger uitgevallen dan begroot.

Beleidsveld Werk en Inkomen

Wat heeft het gekost?

		Realisatie 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil 2019
B04.3 Participatie	Baten	8.727	8.808	8.882	74
	Lasten	13.132	13.184	13.413	229
Mutatie Reserve		91	-	-	0
	Saldo	-4.313	-4.376	-4.532	-156

Waar zitten de financiële afwijkingen? (bedragen * € 1.000,-)

528 (-)	De stijging van de uitgaven wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten waarvan de zorg in een Persoonsgebonden Budget (PGB) zijn bekostigd in 2019. Deze PGB's hebben vaak betrekking op hulp aan jeugdigen met een beperking en hangt daarom samen met de overschrijding op jeugd met een beperking.
508 (-)	De stijging van de uitgaven bij jeugdigen met beperkingen wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten. Het aantal cliënten is in 2019 elk kwartaal gestegen: van 156 in het eerste kwartaal van 2018 tot 355 in het laatste kwartaal van 2019. Bijsturing van deze kostenstijgingen is een van de centrale onderdelen van de bestuursopdracht transformatie jeugdzorg.
203 (-)	Daarnaast zijn de lasten voor de zorg die is geleverd via de Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond hoger uitgevallen dan begroot.

Bijlage Financiën

Beleidsveld Maatschappelijke ondersteuning

Wat heeft het gekost?

		Realisatie 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil 2019
B04.4 (WMO)	Baten	336	231	240	9
	Lasten	8.565	9.536	9.613	77
Mutatie Reserve		-5	-8	-13	-5
	Saldo	-8.231	-9.313	-9.386	74

Waar zitten de financiële afwijkingen? (bedragen * € 1.000,-)	
78 (+)	Medio 2019 hebben we op basis van de eerste beelden de post woningaanpassingen bijgesteld. De post kent een grillig verloop. Daarnaast lopen de toegekende voorzieningen en bedragen uiteen.
319 (-)	We zien een toename van het aantal indicatie voor begeleiding, met name bij de doelgroep volwassenen. Eén van de verklaringen is de ambulantisering in de ggz. Dit is onder meer te zien doordat jongvolwassenen niet zonder meer in aanmerking komen voor beschermd wonen. Het alternatief is dan intensieve ambulante begeleiding thuis.
543 (+)	Deze post maakt onderdeel uit van de subsidiebudgetten. Onderbesteding op deze post valt weg door overbesteding op 1e lijns loket, algemene voorzieningen Wmo, Jeugd en opvoedhulp en openbare gezondheidszorg.
121 (-)	In 2019 vond een nieuwe aanbesteding plaats voor het collectief vervoer. Dit heeft geleid tot hogere tarieven. Daarnaast is het aantal indicaties toegenomen. Mogelijk speelt ook hier de lage eigen bijdrage voor de Wmo een rol.
142 (-)	Per abuis zijn subsidies geboekt op deze 'oude' en lege post. Overbesteding op deze post valt weg tegen onderbesteding op de post Wmo vrij toegankelijk.
294 (-)	Per abuis zijn subsidies geboekt op deze 'oude' en lege post. Overbesteding op deze post valt weg tegen onderbesteding op de post Wmo vrij toegankelijk.
57 (+)	Er zijn minder PGB's afgegeven dan vooraf begroot. Een verklaring is de ruime keuze in aanbieders van voorzieningen in natura. ●

Directie:	Samenleving
Team:	Maatschappelijke opgaven
Corsanummer:	T20.01844
Datum:	2 mei 2019
Vormgeving:	StudioLIN graphic design studiolin.nl

*De foto's in dit verslag zijn geplaatst met toestemming van de betrokkenen.
De verhalen uit dit verslag hebben betrekking op de werkelijkheid. De namen zijn fictief.*